

Čipkárské ZVESTI

ŠTVRTROČNÍK PRE OBYVATEĽOV OBCE BRUSNO
ROČNÍK XII. / 3. ČÍSLO / AUGUST 2021

Strážca ondrejsko-brusnianskeho pokladu

Každé mesto i každá dedina (nielen) na Slovensku majú svoje poklady, na ktoré sú ich obyvatelia hrdí, ktoré si strážia a ktoré dajú radi na obdiv aj iným, resp. sa s nimi radi podelia. Bolo by zaujímavé opýtať sa napríklad aj vás, milí naši čitatelia, čo považujete za takéto poklady našej obce.

Niekoľko by iste spomenul naše minerálne pramene a kúpele, niekto našu krížovú cestu na Dubinku, farský kostol sv. Ondreja alebo kaplnku sv. Anny v kúpeľoch. Niekto by poukázal na krásnu prírodu vôkol nás alebo napríklad na mnohé budovy a neobývané domy, ktoré sú niečím zaujímavé, majú svoju históriu a sú určite súčasťou kultúrneho dedičstva obce (Boston, notariát, Nácarovie dom a pod.). Pre niekoho môžu byť tým pokladom aj ľudia – napr. miestni umelci

alebo aj všetci aktívni občania, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na živote i rozvoji našej obce. Veľa z vás by však určite za jeden z našich najväčších pokladov označilo aj zdedené jedlo našich predkov – čipkárskô, ktoré sa v mnohých ondrejských a brusnianskych domácnostiach zvykne varievať pravidelne, nielen na súťaži v jeho varení každoročne koncom mája. A práve s týmto našim ondrejsko-brusnianskym pokladom súvisí aj jedna z našich fotografií z titulnej strany, ktorú sme si (redakčná rada) interne nazvali „strážca nášho pokladu“. Dúfame, že aj vám sa bude pozdávať a vyčarí vám úsmev na tvári, podobne ako nám.

Monika Zázrivcová, foto Vanda Antalová a Radoslav Pančúška ml.

Obecné zastupiteľstvo informuje

Uznesenia z dvadsiateho zasadnutia

Obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného
dňa 7. apríla 2021

A/schvaľuje

1. Všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2021 o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky.
2. Všeobecne záväzné nariadenie o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia na rok 2021 v zmysle pozmeňujúceho návrhu predsedníčky finančnej komisie k VZN č. 2/2021 v § 2 zmena tabuľky č. 1 nasledovne:

Tabuľka č. 1 všeobecne záväzného nariadenia, sumy sú uvedené v €

Škola, školské zariadenie	Dotácia na žiaka („normatív“) pre rok 2021 určená vo VZN
ŠJ – potenciálni stravníci	158,06
Školský klub detí	526,87
Centrum voľného času	96,59
Materská škola	2 397,25
ZŠ SPOLU	X
ZUŠ – individuálna forma	1 237,04
ZUŠ – skupinová forma	403,93
ZUŠ SPOLU	X
Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva	164,65
SPOLU:	X

3. Podľa § 9 a ods. 1, písm. a) prenájom nebytových priestorov vo vlastníctve obce, nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti s. č. 606 – „školský klub“ zapísanej na LV č. 752, vedeného pre k. ú. Brusno, obec Brusno, postavenej na parcele registra „C“ číslo 1371, označené ako:

miestnosť 1.01 – predajňa, plocha	62,97 m ²
miestnosť 1.02 – kancelária, plocha	10,37 m ²
miestnosť 1.03 – predsieň WC, plocha	2,55 m ²
miestnosť 1.04 – WC, plocha	1,34 m ²
miestnosť 1.05 – sklad,	1,34 m ²
Spolu:	78,57 m²

pre Proventus SK, s. r. o., so sídlom Zámlynie 783/3, 976 62 Brusno, IČO: 52 351 106, za cenu 2,50 €/m²/mesiac + úhradu za energie. Doba nájmu neurčitá. Nájomnú zmluvu vypracuje obecný úrad.

4. Vypracovanie znaleckého posudku za účelom určenia ceny pozemku – parcela reg. C KN 1049/29.
5. Poskytnutie dotácie z rozpočtu obce na rok 2021 pre:
 - a) Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vo výške 200 €,
 - b) ZO Jednoty dôchodcov na Slovensku so sídlom v Brusne vo výške 500 €,
 - c) Urbárske a pasienkové pozemkové spoločenstvo Brusno vo výške 1 000 €,
 - d) Obecný volejbalový klub Brusno vo výške 400 €,
 - e) ŠK CVC Brusno pri ZŠ s MŠ Brusno o. z. vo výške 10 000 €,
 - f) FK 34 Brusno – Ondrej vo výške 18 000 €.

Pre všetky zmluvy určiť povinnosť označiť doklady textom „Financované z prostriedkov Obce Brusno na rok 2021“.

B/ ukladá

Obecnému úradu vypracovať a zverejniť dodatok VZN č. 4/2019 o určení výšky príspevku na činnosť školy a školského zariadenia z dôvodu poníženia poplatkov pre deti, ktoré sa nezúčastňovali dištančného vzdelávania v ZUŠ o 100% počas prerušenia vyučovania v ZUŠ a zníženie poplatku pre deti, ktoré sa zúčastňovali dištančného vzdelávania pre skupinové vyučovanie na 1,50 €/mesiac a pre individuálne vyučovanie na 2 €/mesiac.

C/ nesúhlasí

Na základe odporúčania sociálno-zdravotnej komisie s prenájmom domu na Ondrejskej ulici č. 604 pre pána Michala Karcela. Objekt je v havarijnom stave, bez pripojenia na inžinierske siete.

D/ berie na vedomie

1. Žiadosť o prenájom nehnuteľného majetku obce, časť parcely reg. C KN číslo 1641, za účelom poskytovania služieb rýchleho občerstvenia ABBIS s. r. o., Športová 543/17, 976 62 Brusno, štatutár Jozef Bedrik.
2. Informácie starostu obce:
 - a) celoplošné testovanie COVID 19: prebehlo desať kôl testovania, preplatené k 31. 03. 2021 sedem kôl – poďakovanie všetkým, ktorí pomohli zabezpečiť plynulý priebeh celoplošného testovania na COVID-19,
 - b) obstaranie jazdeného motorového vozidla IVECO DAILY – prieskum trhu: osobné stretnutie pána starostu a Ing. Igora Šveca s konateľom firmy, ktorá dováža zánovné vozidlá a podľa požiadavky zákazníka sú vozidlá vybavené nadstavbou, vzduchovými vankúšmi, ťažnými zariadeniami, prípadne inou výbavou na základe požiadavky, orientačné ceny podľa roku výroby:

rok 2009	od 13 700 € do 14 400 €
rok 2010	od 14 700 € do 15 500 €
rok 2011	od 15 400 € do 15 800 €
rok 2012	od 16 300 € do 16 700 €
 - c) rekonštrukcia priestorov suterénu MKS (bývalá zasadačka DHZ) – spracovaná situácia pôdorysu, zameraný skutkový stav a navrhnuté stavebné úpravy priestoru, sú oslovené firmy na predloženie cenovej ponuky na rekonštrukciu,
 - d) rozmiestnenie informačných tabúl (v blízkej budúcnosti) – letecký pohľad katastra obce, jeden kus pri obecnom úrade, jeden kus v parku oproti hasičskej zbrojnici,
 - e) vizualizácia oporného múru v areáli tzv. „starej školy“, pripravené štyri varianty; návrh poslancov – alternatíva č. 1 „kamenný oporný múr“,
 - f) riešenie výmeny strechy Domu tradičných remesiel – predložené dva návrhy: plech, asfaltový šindel; poslanci sa priklonili k pokrytiu Domu tradičných remesiel plechom,
 - g) frézovanie pňov po výrube v obci v počte 38 ks,
 - h) protipovodňový vozík odovzdaný do majetku obce,
 - ch) osobné rokovanie ohľadne ceny za nájom na umiestnenie stánku s občerstvením (kebab a zmrzlina).

Peter Ivic

Uznesenia z dvadsiateho prvého zasadnutia

Obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného
dňa 16. júna 2021

A/schvaľuje

1. Pozmeňujúci návrh poslankyne Ing. Alexandry Barlovej, PhD., k návrhu VZN č. 3/2021, ktorým sa mení a dopĺňa VZN obce Brusno č. 4/2019 z 08. 08. 2019 o určení výšky príspevku na činnosť školy a školského zariadenia.

- Bod 6) znie: Z dôvodu poníženia poplatkov pre deti, ktoré sa nezúčastňovali dištančného vzdelávania v základnej umeleckej škole o 100 % počas prerušenia vyučovania v základnej umeleckej škole a zníženie poplatku pre deti, ktoré sa zúčastňovali dištančného vzdelávania pre skupinové vyučovanie na 4,50 €/mesiac a pre individuálne vyučovanie na 6 €/mesiac.
2. VZN č. 3/2021, ktorým sa mení a dopĺňa VZN obce Brusno č. 4/2019 z 08. 08. 2019 o určení výšky príspevku na činnosť školy a školského zariadenia v zmysle pozmeňujúceho návrhu.
 3. Záverečný účet obce Brusno za rok 2020 a celoročné hospodárenie v zmysle §16 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z. z. Obec v roku 2020 dosiahla záporný výsledok rozpočtového hospodárenia – schodok je vo výške 183 927,86 €. Jeho krytie bolo z príjmových finančných operácií minulých rokov a z návratnej finančnej výpomoci. Účtovný výsledok hospodárenia obce – zisk vo výške 103 116,75 € usporiadať v prospech účtu 428 – nevysporiadaný výsledok hospodárenia z minulých rokov.
 4. Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na 2. polrok 2021.
 5. Podľa § 9 ods. 2 písm. a) a § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v z. n. p. trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov obecného zastupiteľstva predat' parcelu reg. C číslo 1636/11, ostatná plocha o výmere 75 m², parcelu reg. C číslo 636/13 ostatná plocha o výmere 8 m², k. ú. Brusno, ktoré vznikli na základe Geometrického plánu číslo 37594818-37/2019 zo dňa 29. 06. 2020 oddelením z pôvodnej obecnej parcely reg. C číslo 1636/2 kupujúcim Pavlovi Citarovi s manželkou Zuzanou Citarovou, Športová 569/31, 976 62 Brusno, za kúpnu cenu 1 413,15 €, z ktorej je 1 320,53 € cena pozemku v zmysle znaleckého posudku č. 28/2021 vypracovaného Ing. arch. Pavlom Bugárom zo dňa 21. 04. 2021 a suma 92,62 € je cena za vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Dôvod hodný osobitného zreteľa spočíva v tom že, ide o pozemky, ktoré sú bezprostredne priľahlé k rodinnému domu žiadateľov a žiadatelia ich dlhodobo užívajú na vjazd do dvora a príjazd do garáže. Kúpnu zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno, náklady na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností uhradí kupujúci.
 6. Podľa § 9 ods. 2 písm. a) a § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v z. n. p. trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov obecného zastupiteľstva predat' parcelu reg. C číslo 1049/10, ostatná plocha o výmere 26 m² k. ú. Brusno, kupujúcej pani Denise Živickej, Oremlaz 453/50, 976 62 Brusno, za kúpnu cenu 10,60 €/m² v zmysle znaleckého posudku č. 53/2021 vypracovaného Ing. Petrom Pocklanom zo dňa 06. 05. 2021 a to z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Dôvod hodný osobitného zreteľa spočíva v tom, že ide o pozemok, ktorý je bezprostredne priľahlý k pozemku žiadateľky. Kúpnu zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno, náklady na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností uhradí kupujúci.
 7. Podľa § 9 ods. 2 písm. a) a § 9a ods. 1 písm. c) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, priamy predaj parcely reg. C číslo 1049/29, orná pôda o výmere 347 m², ktorý vznikol Geometrickým plánom č. 45308381-284/2020, vypracovaného Bc. Matúšom Debnárom – GEOTECH, zo dňa 07. 12. 2020 z pôvodnej parcely reg. C číslo 1049/2, orná pôda o výmere 5037 m² vedený na LV 752, vedenom pre k. ú. Brusno kupujúcej pani Denise Živickej, Oremlaz 453/50, 976 62 Brusno, za kúpnu cenu 3 678,20 €. Cena pozemku v zmysle znaleckého posudku č. 53/2021 vypracovaného Ing. Petrom Pocklanom zo dňa 06. 05. 2021 + suma za vypracovanie znaleckého posudku. Kúpnu zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno, náklady na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností uhradí kupujúci.
 8. Obecné zastupiteľstvo obce Brusno uznesením č. 14A/2021 zo dňa 16. 06. 2021 schválilo zámer predaja pozemku diel 1 o výmere 303 m², orná pôda, ktorý bol odčlenený geometrickým plánom číslo 43884369 – 4/2021 zo dňa 23. 03. 2021 od parcely E KN č. 348/5, orná pôda k parcele C KN č. 1237/2, orná pôda za účelom prístupovej cesty, parkovania v zmysle § 9 ods. 2 písm. a) a c) v spojení s § 9a ods. 1 písm. c) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov za kúpnu cenu 10,12 €/m² v zmysle znaleckého posudku číslo 19/2021, vypracovaného Ing. arch. Pavlom Bugárom, zo dňa 25. 05. 2021.
 9. V zmysle ustanovenia § 9a ods. 9, písm. c) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov, zverejnenie zámeru prenájmu nehnuteľného majetku obce Brusno priestorov v Miestnom kultúrnom stredisku s. č. 644/13, vedený na LV 752, vlastník Obec Brusno, priestory na 2. poschodí, 1 miestnosť so skladom a vstupná chodba pre Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva v Brusne, Školská 622, 976 62 Brusno.
 10. Mimoriadnu dotáciu v zmysle § 10 VZN č. 5/2019 vo výške 2 000 € pre KB SPA, s.r.o., Kúpeľná 1/2, 976 62 Brusno, na podporu organizovania podujatia (prenájom zvukovej a svetelnej techniky) pre muzikálový festival Jozefa Bednáríka 2021, ktorý sa uskutoční v dňoch 20. 08. – 21. 08. 2021 v priestoroch kúpeľov Brusno.
 11. Zmenu rozpočtu č. 1/2021 vykonanú rozpočtovým opatrením podľa § 14 ods. 2 písm. b) a c) zákona č. 583/2004 Z. z., konkrétne presun rozpočtových prostriedkov v rámci schváleného rozpoču nasledovne:
Program	Funkčná klasifikácia	Ekonomická klasifikácia	Slovné označenie	Suma rozpočtových výdavkov
Bežné výdavky				
8.1	08.1.0	642002	Dotácia FK 34	- 8 000,00
8.2	08.2.0	635006	Čipkárskô	- 2 000,00
	08.2.0	642001	Dotácia KP SPA s.r.o.	+2 000,00
Kapitálové výdavky				
8.1	08.1.0	722001	Spolufinancovanie a dobudovanie rekonštrukcie kabín	+ 8 000,00
6.1	05.1.0	714005	Váha na kuka voz	- 22 000,00
5	04.5.1	714004	Nákladné vozidlo	+22 000,00
12. V zmysle ustanovenia § 9a ods. 9, písm. c) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov, prenájom nehnuteľného majetku obce Brusno, časti obecných pozemkov C KN č. 1638, 947, 946, vedené na LV č. 1553 pri Zdravotnom stredisku Brusno o rozmeroch 3 x 6 m na umiestnenie stánku s občerstvením (kebab, zmrzlina) pre pána Halimi Muamet Seit, Trieda SNP 1778/9, 974 01 Banská Bystrica, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Nájomnú zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno na dobu neurčitú. Cena za predmet nájmu 300 €/ročne, energie bude hradit' nájomca.

B/ruší

Uznesenie č. 10/2021 zo dňa 10. 03. 2021 – prenájom nehnuteľného majetku obce Brusno, časti obecných pozemkov C KN č. 1638, 947, 946, vedené na LV č. 1553 pri Zdravotnom stredisku Brusno o rozmeroch 3 x 6 m na umiestnenie stánku s občerstvením (kebab, zmrzlina) pre pána Halimi Muamet Seit, Trieda SNP 1778/9, 974 01 Banská Bystrica z dôvodu hodného osobitného zreteľa.

C/neschvaľuje

1. Prenájom nehnuteľného majetku obce parc. C KN 1641 o výmere 100 m² pre služby rýchleho občerstvenia pre ABBIS s. r. o., Športová 543/17, 976 62 Brusno.

2. Predaj časti par. C KN 1636/2 pre pani Máriu Patrášovú, Školská 571/28.
3. Neschvaľuje predaj, výmenu pozemkov parc. C KN 803/2 a 803/3 pre pána Jána Geru, Lúka 755, 976 62 Brusno.
4. Predaj parc. C KN 1370, 1004/1, 1006/2, 1006/4, 1368, 1369, 1236, 1235, 1234 pre pána Viktora Vilhana, Pod Dubinkou 237/24, 976 62 Brusno.
5. Predaj stavby na parc. C KN 825 pre pána Petra Balka s manželkou, Rad 593/15, 976 62 Brusno.
6. Predaj nehnuteľného majetku obce, stavbu s. č. 604 pre pána Petra Mrníka, Ondrejská 602, 976 62 Brusno.

D/ukladá

Obecnému úradu informovať žiadateľov o neschválení žiadostí.

E/berie na vedomie

1. Informácie starostu obce:

- a) **Celoplošné testovanie COVID 19** „Zachráňme spolu životy“: od 22. 01. 2021 do 30. 04. 2021 bolo uskutočnených 14 kôl testovania v našej obci. Zo strany štátu boli preplatené všetky náklady spojené s testovaním v plnej výške. Úprimné ďakujem všetkým v našom odberovom tíme: zdravotníkom, administratívne, hasičom, vojakom, že boli ochotní týždeň čo týždeň sa postaviť každý na svoje miesto a zabezpečovať pre nás testovanie.
- b) **Povodňová situácia** v obci v dňoch 17. 05. – 18. 05. 2021. Podľačovanie členom DHZO Brusno za profesionálne zvládnutú povodňovú situáciu v obci bez pomoci profesionálnych hasičov alebo iných silových zložiek.
- c) **Prečerpávací stanica** na Okružnej ulici – potrebné zakúpiť nové čerpadlo v sume cca 5 000 € bez DPH. Uvedené čerpadlo prečerpáva splašky, ktoré tlačí kanalizáciou popod rieku Hron, cez bývalé hokejové ihrisko, až na ulicu Lúka (cca 315 m).
- d) **Iveco Daily** – vyhladené jazdené nákladné motorové vozidlo na severe Slovenska pre potreby obce. Osobná obhliadka vozidla na Hornej Orave spolu so zamestnancami obecného úradu.
- e) Spracovaná projektová dokumentácia Brusno časť Dubinka "IBV – Vodovod a splašková kanalizácia" – riešime legalizáciu vodovodného a kanalizačného potrubia v danej lokalite, k projektovej dokumentácii sa vyjadrujú jednotlivé orgány (SSE, SPP, StVS, OR HaZZ, atď.).
- f) Spracovaná projektová dokumentácia „**Sanácia oporného múru v objekte starej školy**“, návrh múru vybraný na základe spracovanej vizualizácie poslancami obecného zastupiteľstva.
- g) Projektantom spracovaná špecifikácia opravy „**Rekonštrukcia strechy na Dome tradičných remesiel**“ – výzva na predkladanie cenových ponúk do 30. 06. 2021.
- h) V štádiu vypracovania – projektová dokumentácia „**Čistiareň odpadových vôd – rozšírenie 2. sekcie**“. Prebehlo viacero pracovných stretnutí s projektantom, osobou odborne spôsobilou na prevádzkovanie ČOV a zamestnancami obecného úradu.
- ch) **Verejné osvetlenie** – objednávka vystavená na 40 ks svietidiel Philips LED Malaga CoreLine (príkon 39,5 W, farba svetla 3000 K).
- i) **Kotolňa obecného úradu** – v štádiu riešenia výmena plynového spotrebiča, zásobníka na TUV, regulácie a komína na kondenzačný kotol (súčasný kúrenie morálne opotrebované, plynový kotol Protherm Medved' 40 PLO rok výroby 2005, záložný teplovodný kotol Destila DPL 18 rok výroby 1994).
- j) Prebieha **rekonštrukcia suterénnych priestorov v MKS** – na chodbe spoločné WC s umývadlom, bývalá hasičská zasadačka – kuchynka, spoločenská miestnosť, WC, sprcha, umývadlo. V prípade rekonštrukcie kotolne a garáže pri panelákoch – priestor nachystaný pre THP pracovníkov obecného úradu.
- k) **Pamätník padlým hrdinom v I. a II. svetovej vojne** – spravili sme záchranné práce na pamätníku, v spodnej časti bola osadená nová tabuľa s menami (nečitateľné mená), osadené čiapky, vytmelené špáry medzi mramorovými doskami.

- l) Pracovné stretnutie na Úrade BBSK ku koncepčno-strategickému dokumentu Kostrová časť cyklotrás BBSK, konkrétne k hlavnej cyklistickej vetve BBSK – **Pohronská cyklistická vetva** (úsek Brezno – Zvolen). Požiadavky predložené starostom boli akceptované a zapracované do projektu.

m) **Základná škola s materskou školou Brusno**: predložená žiadosť vedením ZŠ s MŠ v Brusne na pracovnom rokovaní so starostom – je potrebné okamžité riešenie situácie s kapacitou a priestormi v materskej škôlke a na 1. stupni ZŠ, situácia je dlhodobo kritická. Dočasné riešenia ako nové usporiadanie tried, vybudovanie sociálnych zariadení, atď. situáciu riešia len dočasne. Pán starosta vyjadril kritiku a nespokojnosť s odpredajom bývalej materskej škôlky pri futbalovom ihrisku v roku 2017, kedy sme vedeli že nám demografická krivka stúpa v počte narodených detí a aj napriek tomu sme predali objekt s ideálnym priestorom pre materskú škôlku. Dnes mať uvedené priestory, ideme do rekonštrukcie materskej škôlky. Keďže priestory nemáme, musíme sa vzniknutou situáciou vážne zaoberať. Vôbec sme sa ako obec nepripravili na stúpajúci počet detí a dnes to akútne pociťujeme. Zriadená komisia zo zástupcov obecného úradu, poslancov OZ, ZŠ s MŠ a školskej rady: Ing. Jozef Šimeček, Ing. Tibor Karovič, JUDr. Tomáš Hláčik, Ing. Ján Vaník, Mgr. Alexander Šabo, Mgr. Mária Urbančoková Jakubovie, Mgr. Daniela Šanková, Ing. Alexandra Barlová PhD.

- n) **Informácia o novej kronikárke obce** – stala sa ňou Mgr. Anna Vaníková.
- o) Pracovné stretnutie **KB SPA Brusno** (Mgr. Martina Guzmická, prevádzková riaditeľka) a **Darkov Lázně Karviná** (p. Libor Topolčan, prevádzkovo-technický riaditeľ) za účelom informovania a hľadania spôsobov riešenia už postavenej stavby v kúpeľoch Brusno (bazén, wellness, šatne, atď.). Objekt postavený v rozpore s vydaným stavebným povolením. Stredom nelegálneho objektu prechádza parcela registra „C“ 1653/12 o výmere 888 m², zastavané plochy a nádvorie, vlastník v podiele 1/1 Obec Brusno vedený na LV č. 1553.

2. Informácie zo zasadnutia komisie životného prostredia a výstavby, lesného a vodného hospodárstva:

- a) Žiadosť ABBIS s. r. o. o prenájom prenájom nehnuteľného majetku obce Brusno, parcela C KN 1641 o výmere 100 m² pre služby rýchleho občerstvenia v období jún – september.
- b) Žiadosť pani Márie Patrášovej o odkúpenie časti parcely C KN 1636/2 o výmere cca 20 m².
- c) Žiadosť pána Jána Geru o odkúpenie časti pozemkov C KN 803/2 a 803/3 alebo ich výmenu za parcely E KN376/1 a 377.
- d) Žiadosť pána Petra Balka s manželkou o odstránenie stavby, prípadne jej odkúpenie.
- e) Žiadosť pána Viktora Vilhana o odkúpenie nehnuteľného majetku obce.
- f) Žiadosť pána Petra Mrníka o odkúpenie nehnuteľného majetku obce, dom s. č. 604 na LV č. 752.

3. Informácie zo zasadnutia kultúrno-školskej a športovej komisie:

- a) Vytvorenie elokovaného pracoviska v obci Priechod ako súčasť ZUŠ Brusno.
- b) Žiadosť KB SPA s. r. o. o finančný príspevok na podporu pri organizovaní podujatia Muzikálový festival Jozefa Bednárika.

Peter Ivic

Informácie obecného úradu

Deviatáci sa lúčia

Dňa 29. júna 2021 sa v priestoroch obradnej siene obecného úradu konala slávnostná rozlúčka so žiakmi 9. ročníka ZŠ s MŠ v Brusne. Žiakom 9. A a 9. B triedy sa v prítomnosti ich triednych učiteľov a tiež pána riaditeľa ZŠ s MŠ, Mgr. Alexandra Šaba a pani zástupkyne, Mgr. M. Urbančokovej Jakubovíe, prihovorel pán starosta, Ing. Jozef Šimeček. Z jeho príhovoru vyberáme nasledovné riadky:

„Milí deviatáci,

určite v týchto dňoch prežívate pocity, v ktorých sa miešajú radosť, smútok, očakávanie a možno aj kúsok strachu z nového a neopoznaného.

Podobné pocity ste prežívali aj pred deviatimi rokmi, keď ste vošli do základnej školy ako prváci, len sa na to možno už nepamätáte. Mnohí z vás si vtedy aj poplakali, niektorí ste možno každé ráno hľadali finty a výhovorky prečo do školy neísť, ale napriek ťažkým začiatkom ste si nakoniec zvykli a v škole sa naučili čítať, písať, počítať, vystupovať pred inými.

Postupne sa dostavili prvé úspechy čo sa týka známok, športu alebo umenia, ale iste aj prvé sklamanie, ktoré sú rovnako dôležité ako úspechy a ukazujú nám všetkým, že nie sme dokonalí a neomylní, ale že všetci robíme z času na čas chyby, ktoré nás však tiež dokážu posunúť vpred a urobiť z nás ľudí lepších a skúsenejších.

Vaši pedagógovia vám iste mnohokrát prizvukovali, že vzdelanie je jednou z najdôležitejších vecí v živote, a preto verím, že ste si správne vybrali stredné školy a tieto nebudú pre vás utrpením, ale vás čo najlepšie pripraví na život dospelého človeka.

Za posledné dva školské roky ste možno zistili, že škola vám môže aj veľmi chýbať. Zbadali ste, že vám zrazu chýbajú nielen spolužiaci, ale dokonca aj učitelia a uvedomili ste si, že osobný kontakt s nimi je predsa len lepší ako akýkoľvek online priestor. Preto by som sa dnes chcel poďakovať aj vašim učiteľkám a učiteľom za to, že to počas pandémie nevzdali a napriek istým prekážkam a problémom sa vám toho snažili odovzdať čo najviac. Zároveň oceňujem aj vašu snahu naučiť sa aj za sťažených podmienok čo najviac. Verím, že vás naša základná škola dobre pripravila na ďalšie štúdium, ale aj na život, že aj vy si na časy v nej strávené budete spomínať v dobrom a budete jej robiť dobré meno.

Želám vám veľa úspechov, elánu a síl do ďalších rokov štúdia. Keď sa vám niekedy bude zdať, že stojíte pred ťažkou úlohou a nedarí sa vám, tak si skúste uvedomiť, že to musíte prekonať hlavne pre seba, pre svoju budúcnosť, a že niekedy stojí za to sa vytrápiť. Rovnako vám prajem veľa dobrých životných rozhodnutí, čo najmenej sklamaní a veľa prajných ľudí vo vašom okolí.

Užite si leto a dávajte na seba pozor, aby ste od septembra mohli celí a bez úrazov zasadiť do nových školských lavíc, kde určite spoznáte nových, skvelých ľudí.”

Narodili sa...

Lukáš Gabriš
Hugo Hajduk
Matyas Hornyak
Alžbeta Kubusová
Hana Novotná
Michal Plančík
Samuel Šagát
Karin Šulganová

Opustili nás...

Mária Miklošová (†97)
Eva Môciková (†78)
Štefan Brúder (†79)
Štefan Petruška Ing. (†69)
Ivan Šuhajda (†58)
Peter Hatala (†57)
Viera Gregorová (†74)
Rudolf Medvecký RNDr. (†92)
Ján Kindernay (†67)
Ľubica Pet'ková (†47)

Ján Ďuriančík (†77)
Matilda Braučoková (†91)
Marian Balco (†80)
Viera Dubecká (†81)
Mária Strelcová (†92)
Mária Šanková (†76)
Helena Balcová (†95)
Mária Piliarová (†90)
Jozef Plavec (†70)
Marián Mrník (†57)

Podakovanie starostu obce

Podakovanie členom DHZO Brusno a Lesom SR š. p., Odštepny závod Slovenská Ľupča

V dňoch 17. 05. - 18. 05. 2021 nás ako hasičov poriadne preverila vzniknutá povodňová situácia v obci vzhľadom na neúfňhajúce dažde v predchádzajúcom období.

Dňa 17. 05. 2021, vo večerných hodinách, bolo treba v priebehu pár hodín v súvislosti s ohrozením vodou v našej obci riešiť šesť zásahov.

1. Kúpeľná ulica – vytápanie za autobusovou zastávkou, prečerpávanie vody do potoka Brusnianka.
2. Železničná ulica – vytlačené kanalizačné poklopy, označenie a vymedzenie nebezpečných zón.
3. Kúpeľná ulica (potok Brusnianka) – zachytenie dreva na stojkách nachádzajúcich sa priamo v toku. Voda sa vybrežila aj mimo koryta, kde si razila cestu obtokom potoka, hrozilo odtrhnutie mostného telesa, bolo treba odstrániť nánosy zachytené na novobudovanom mostíku ponad potok Brusnianka.

4. Ulica Pod Dubinkou (pri železničnej trati) – vybreženie toku a pretekanie cez železničnú trať, ohrozené rodinné domy, prekopávanie a vrátenie toku naspäť do pôvodného koryta.
5. Železničná ulica – zatopené pivničné priestory rodinného domu, čerpanie vody zo suterénnych priestorov.
6. Ulica Oremľaz – tečúca voda z Kvietkovie horičky po miestnej komunikácii, prečistenie odtokových kanálov a odrazenie vody do pôvodného rigola.

V spomínaný deň zasahovalo do skorých ranných hodín spolu 15 členov DHZO Brusno. Niektoré zásahy boli aj veľmi nebezpečné, ale to si človek uvedomí, až keď príde domov a ľahne si do postele. Mnohí sme sa asi v myslí vrátili napríklad k mostíku cez potok, kde sme sa presvedčili o sile vody a o tom, že aj za 5 sekúnd sa dá odšalovať debnenie spolu aj so stojkami, ďalej k prekopávaniu potoka na ulici Pod Dubinkou, kde sme po kolená vo vode prekopávali pôvodné koryto a vracali vodu späť. Našťastie sa nikomu nič zlé nestalo a spokojní sme si mohli ísť ľahnúť na 2 – 3 hodinky, aby sme mohli na druhý deň pokračovať v záchranných prácach.

Dňa 18. 05. 2021 v poobedňajších hodinách bol opäť vyhlásený poplach DHZO Brusno, počas ktorého boli vykonané dva zásahy za účasti ôsmich členov DHZO Brusno.

1. Ulica Pod Stráňou – voda ohrozovala rodinné domy pri skokan-skom mostíku, odčerpávanie vody zo zatopenej miestnej komunika-cie, prekopávanie cca 30 m rigola cez pltisko.
2. Dolina Peklo – kontrola doliny, následné čistenie priepustov.

Ja osobne si nepamätám, že by v priebehu troch až štyroch hodín bolo treba riešiť súbežne šesť rôznych zásahov súvisiacich s vodou a možno, že si to nepamätajú ani tí najstarší hasiči. Vďaka veľkému počtu členov DHZO sa nám spoločne všetky ohrozenia vodou na zdraví a majetku našich občanov podarilo odvrátiť. Ako starosta som veľmi rád, že vás mám a touto cestou vám zo srdca ďakujem aj za našich občanov, ktorí môžu v noci pokojne spať, lebo máme „hasičov – profesionálov“, a to nepreháňam, najlepších v okrese Banská Bystrica. Vôbec sme nepotrebovali pomoc z Okresného riaditeľstva HaZZ z Banskej Bystrice alebo z Okresného riaditeľstva HaZZ z Brezna, ale sme si pomohli sami a profesionálne okresné hasičské jednotky mohli pomáhať tam, kde si obce samy pomôcť nedokážu. Veľké a úprimné: „ĎAKUJEM VÁM, HASIČI, za všetko, čo robíte pre našu obec, ale aj za pomoc v iných obciach. Som na vás hrdý a som rád, že som tiež súčasťou Dobrovoľného hasičského zboru obce Brusno.“

Ako príslušník Hasičského a záchranného zboru som pracoval na oddelení požiarnej prevencie a veľmi dobre si uvedomujem, aká dôležitá je prevencia – predchádzanie vzniku krízových udalostí. Vzhľadom aj na vyššie uvedené udalosti, súvisiace s povodňovou situáciou v našej obci, prebehli pracovné rokovania a stretnutia s predstaviteľmi Lesov SR š. p., Odštepného závodu Slovenská Ľupča, Ing. V. Meniarom a Ing. M. Petríkom, ohľadom vyčistenia koryta potoka Brusnianka. Lesáci si náš potok zobrali za prioritu a v rekordne krátkom čase sa podarilo vyčistiť koryto potoka Brusnianka od nánosov a naplavenín. Vyčistili koryto toku aj pod mostom na Okružnej ulici pri Hasičskej zbrojnici, kde výška naplavenín miestami dosahovala až 80 cm. Podľa údajov z Lesnej správy Brusno bolo spolu vyvezených z koryta potoka úctyhodných 630 t nánosov (piesku, štrku, hliny, atď.). Veľmi pekne chcem poďakovať aj Lesom SR š. p., Odštepnému závodu Slovenská Ľupča a všetkým lesákam pracujúcim na Lesnej správe v našej obci, za perfektné odvedenú prácu pri čistení koryta potoka Brusnianka.

Jozef Šimeček

Metamorfóza

Rozhovor s nádejným mladým básnikom Jurajom Pavúkom ml. sme priniesli na stránkach Čipkárskych zvestí presne pred rokom, spolu s básňou Hra na človeka, ktorú poslal do súťaže vyhlásenej Informačným centrom mladých a CVČ – JUNIOR Banská Bystrica a umiestnil sa na druhom mieste. V tomto roku sa zapojil znova do autorskej a interpretačnej súťaže Kováčova Bystrica s básňou Metamorfóza. V III. kategórii, vo vlastnej literárnej tvorbe, získal druhé miesto. K tomuto úspechu mu srdečne blahoželáme a prajeme veľa inšpirácie do ďalších tvorivých počínov.

Metamorfóza

Stokrát som zomrel,

Stokrát som sa narodil,

Dovolím si stokrát zomrieť a stokrát sa znova narodiť.

Keď svet moje telo na modro štetcom nafarbí, chuť črepín
sklenených sa pod jazykom ako more z fľašky leje,

Vtedy Medzi štyrmi stenami si do očí piesok sypem, Vtedy
ticho pod lampou, len tak kávu bez cukru pijem,

Končeky prstov nesmelé a strpnuté, prahnúce po dotykoch večnej
lásky avšak márne, pretože na to dotknúť sa až príliš spáliť báli,

Pod oblohou farby jedinej moje nohy behali v topánkach 'na mieru'
len pre mňa spravených no aj tak kamienok za diamant prestrojený
tlačiť neprestal...

Ako vo vitríne motýľ väznený na výslni s kľúčom za slobodou
na vlastnej dlani, telo pokreslené na rozštvrtie do krabíc s tisícimi
nálepkami,

Špendlík – trň v hrudi, v perfektnej harmónii celok bytia tvorí zatiaľ
čo sa telo zvija vo vlnách nevedomých agónií,

Celý Človek ma svrbí, túžba po premene neutícha, vrstvu tela po
vrstve ako knihu čítam, kúsky kože zo svojho tela ako okvetné lístky
trhám a svoju podstatu SEBA poznám.

Kedysi som polieval kvety v suchu no teraz ich polievam už len
v daždi,

Dovolil som oslepnúť, aby som mohol vidieť krásne a odieť svoje
telo do fialovej noci,

Naučiť sa existovať v tme aj počas reflektorov žiary,

Bosými nohami po prvý raz ochutnať, zažiť tanec na mori plnom
kvetov,

Prstami sa dotýkať a nechať telo vnímať podnety krás všetkých
vnemov,

Nebáť ukazovať jazvy ktoré zlatom, striebrom a hviezdou
oblohou na mojom tele sú,

Nebáť unášať sa voľne, nechať svoje vnútro pokojnou hladinou
i búrkou obmývať...

Krídla motýlie z črepín mňa minulých kúsok po kúsok vyskladám,
kvety v mojich ranách vložené nemým svedkom pravdy mojej cesty
k sebe budú.

Juraj Pavúk

Čipkárskô 2021

varili sme v bubline

24. mája 2021 sme si pripomenuli 597. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci. V takomto čase sa každý rok stretávame na Dňoch obce. Súťažne varíme čipkársko, na výstave v kultúrnom dome obdivujeme diela našich umelcov, počúvame hudobné vystúpenia a tí mladší, ktorých nebolia nohy, môžu tancovať až do rána na čipkárskej veselici. V tomto roku, podobne ako vlani, sme takéto Dni obce usporiadať nemohli. Pandemická situácia nám to stále neumožňovala, a tak padlo rozhodnutie, že budeme variť čipkársko nesúťažne, podobne ako vlani. Už v minulom čísle Čipkárskych zvestí sme to oznámili čipkárskej verejnosti a akciu sme nazvali Čipkárskô 2021 – Varíme v bubline.

V sobotu 22. mája o 10:00 hod. bolo varenie odštartované z miestneho rozhlasu. Ešte pred odštartovaním prečítal sľub za všetky družstvá člen družstva BR(us)NO Ján Vaník. Po odštartovaní mohli družstvá zakúriť do masín. Varenie bolo ukončené z miestneho rozhlasu o 13:00 hod., ale keďže sa varilo nesúťažne a pre radosť, každý, kto nestihol dovariť, mohol v klude pokračovať. Už chvíľu po zakúrení do masín sa objavili na facebooku prvé foto- i videoreportáže a až do večera tam bolo rušno. Ako sme sa z facebooku dozvedeli, varilo sa aj na Liptove a v Nemecku a niektoré družstvá mali aj súťaž vo vrhu klúčtou. Počasie nám neprialo, lebo od rána pršalo. Družstvá boli nútené schovať sa pod prístrešky, často narýchlo zhotovené, ale zdá sa, že to aktérom na nála neubralo.

Ďakujem všetkým, čo varili, pomáhali pri varení, či zdieľali atmosféru tejto akcie na facebooku. Všetky družstvá dostali od pána starostu ďakovný list. Aj keď sme varili v bubline, cez čipkársko sme boli všetci spolu. Bolo nám spolu fajn, ale na budúci rok by sme už všetci radi varili na čipkárskom pláci, súťažne, tak ako pred pandemiou.

NEPRIHLÁSENÍ

Kto varil v roku 2021:

1. **SAA** – Jozef Tomenga, Martin Petrík, Patrik Šanko, Lukáš Petrík
2. **ABSTINENTI** – Radoslav Pančuška ml., Radoslav Pančuška st., Patrik Lehocký, Diana Čiefová
3. **AKO NIČ** – Jana Buzalková Kútiková, Ján Fečko, Jozef Rezanka, Liana Fečková
4. **SLAMEŇÁCI** – Martin Chramec, Miroslav Šuch, Peter Šuch, Patrik Kristlík
5. **BZ TÍM** – Michal Bakoš, Barborka Bakošová, Zuzka Bakošová, Eva Tišťanová
6. **PRIATELIA** – Janka Turňová, Ján Hudák ml., Monika Zemanová, Andrej Zeman
7. **NAVRÁTILCI** – Jozef Lehocký, Jaroslav Marcin, Mikuláš Jarabák, Jozef Bakoš
8. **RODINA KOVÁLIKOVÁ** – Ivan Koválik, Katarína Kováliková, Ema Kováliková, Ivan Koválik ml.
9. **BRusNO** – Janka Dubecká, Anna Vaníková, Ondrej Kos, Ján Vaník
10. **AUTOR a PRIATELIA** – Ing. Imrich Kolpák, JUDr. Imrich Kolpák, Marcela Kolpáková, Edita Haliarska
11. **ŠIMONOVCI** – Milan Kútik, Mária Kútiková, Jarmila Hajdinová, Kamil Hajdin
12. **MÁŠA A MEDVEDE** – Vanda Antalová, Lenka Antalová, Ondrej Kubus, Marek Hlinka, Andrej Pančuška
13. **FREUNDE** – Petra Schädlich, Mária Noack, Jens Schädlich, Marcel Noack
14. **LIHANOVCI** – Pavol Lihan, Zuzana Lihanová, Veronika Adamská, Michal Adamský
15. **LIPTÁCI** – Peter Kolpák, Lucia Kolpáková, Petronela Šiculiaková, Janka Šiculiaková
16. **KLADIVÁ** – Viliam Hláčik, Viera Pravotiaiová, Stanislav Bonk, Ján Zemko
17. **BORORO** – Ján Kajda, Janka Kajdová, Dušan Kočický, Lucia Kočická
18. **NEPRIHLÁSENÍ** – Ľuboš Hláčik, Renka Hláčiková, Miška Hláčiková, Adam Hláčik
19. **PLŠKOVCI** – Milan Plško, Anka Plšková

Ján Vaník

RODINA KOVÁLIKOVÁ

Čipkárskô 2021

varili v bubline

FREUNDE

NAVRÁTILCI

BZ TÍM

PRIATELIA

AUTOR a PRIATELIA

BORORO

ŠIMONOVCI

SAA

RODINA KOVÁLIKOVÁ

AKO NIČ

NEPRIHLÁSENÍ

Dištančno-prezenčný školský rok

Vyučovanie sa spája s deťmi a so školou. Vyučovanie v materskej škole, na prvom a druhom stupni základnej školy aj výchova a vzdelávanie v školskom klube detí. Vyučovanie bolo v období pandemických opatrení rozdelené na prezenčné a dištančné. Prezenčné vyučovanie prebieha za normálnych podmienok a je realizované v škole. Dištančné vzdelávanie sa začalo v októbri 2020, keď na základe rozhodnutia ministra školstva, vedy, výskumu a športu číslo 2020/17949:1-A1810 bolo s účinnosťou od 26. 10. 2020 do odvolania prerušené školské vyučovanie v 5. až 9. ročníku ZŠ.

Online vyučovanie

Prechod na online vyučovanie určite zaskočil mnohých učiteľov. Najväčšou výhodou tejto formy vyučovania je najmä udržanie kontaktu učiteľ – žiak na diaľku, v zložitých podmienkach po zatvorení škôl, v dôsledku epidemiologickej situácie súvisiacej so šírením vírusu Covid 19. Technické problémy sú samostatná kapitola, ktorej sa nevyhol asi nikto. Mnohí učitelia vnímali ako problém nedostatok vhodných učebných materiálov. Z prieskumu vyplynulo, že z dostupných platforiem využívali slovenskí učitelia najmä Microsoft Teams – 38 %, druhú priečku obsadila bezplatná aplikácia Zoom. Zoom sme využívali aj v našej škole. Jeho popularita prudko stúpila, je však spájaný s viacerými problémami týkajúcimi sa online bezpečnosti.

Na online výuku sa pedagógovia pripravovali rôzne. Niektorí si pozreli YouTube alebo iný online tutoriál, ďalší absolvovali externé školenie alebo sa poradili s odborníkom na online prezentácie, iní chystali materiály na jednotlivé hodiny samostatne. Učitelia pripravovali, realizovali hodiny, opravovali množstvo doručených domácich úloh zaslaných v rôznych formách vyhotovenia. Žiakom, ktorí sa nezúčastňovali online hodín, zasielali učitelia úlohy písomnou formou.

Prvý týždeň po opätovnom nástupe do školy bol adaptačný, s dôrazom na socializáciu žiakov. Vyučovanie prebiehalo podľa adaptačného plánu, ktorý zahŕňal napríklad úpravu školského rozvrhu, ústne skúšanie neprebíhalo počas prvých dvoch týždňov a testy a písomky počas prvých troch týždňov po návrate žiakov do škôl. Konali sa pravidelné triednické hodiny a žiaci sa zúčastňovali na pohybových aktivitách vo vonkajšom prostredí, atď.

Žiaci uviedli kladné, ale aj záporné stránky vzdelávania:

- **pozitíva:** žiaci na domácom vzdelávaní ocenili, že môžu byť doma a nemusia chodiť do školy, že ich nikto netlačí do učenia, že nemajú z učenia stres a majú voľnosť,
- **negatíva:** pri snahe o online hodiny – problémy s technickým vybavením (pripojenie, nefungujúce kamery, mikrofóny, program ZOOM neidentifikoval správne zaslané heslá, update operačného systému, atď.), ťažšie sústredenie na prácu najmä kvôli prítomnosti mladších súrodencov, rodinných príslušníkov – množstvo rušivých vplyvov.

Obdobie od decembra do apríla je každý školský rok v ZŠ venované okrem iných aktivít aj matematickým súťažiam. Medzi najobľúbenejšie súťaže patria matematická Pytagoriáda a súťaž Expert – genality show.

V školskom kole Pytagoriády žiaci riešili 15 zaujímavých úloh v 3. až 8. ročníku. Najúspešnejší žiaci postúpili do okresného kola. Súťaž sa konala 13. a 14. apríla 2021. Bolo to obdobie dištančného vzdelávania, žiaci sa teda učili doma prostredníctvom online vyučovania. Dostali kódy, prostredníctvom ktorých sa prihlásili na adrese online olympiády, kde našli súťažné pokyny. Ich samostatnosť a vlastná zodpovednosť sa prejavila v prístupe k riešeniu úloh okresného kola. V okresnom kole boli úspešnými riešiteľmi, ktorí vzorne reprezentovali našu školu, nasledovní žiaci: Viktória Hudecová V. B, Tomáš Daučík VI. A, Matúš Jančo VI. A trieda.

Termín súťaže Expert sa z dôvodu dištančného vzdelávania stanovil na 13. a 14. máj 2021.

Sponzorom tejto platenej súťaže je rodičovské združenie na našej škole. Už niekoľko rokov podporuje talentovaných žiakov zo všetkých ročníkov druhého stupňa základnej školy. Žiaci si v stanovený

čas súťaže vyberali dve z nasledovných tém: Ako funguje svet?, Svetobežník, Od Dunaja k Tatrám, Tajomstvá prírody, Mozgolamy, Päť jazykov kultúry, alebo Góly – body – sekundy. Titul Top Expert získal Simon Krenn, Tomáš Daučík, Jakub Baláž a Matej Chromek. Výsledky žiakov v matematických súťažiach sú dôkazom, že aj na našej škole máme žiakov, ktorí

vďaka svojmu prístupu, samostatnosti a vlastnej zodpovednosti dokazujú aj v týchto zmenených podmienkach vzdelávania svoj talent.

Po návrate do školských lavíc, 26. apríla 2021, očakávali žiaci deviateho ročníka informácie zo strany ministerstva školstva ohľadom testovania a prijímacích skúšok. Žiakov čakali najprv prijímacie skúšky na stredné školy. Z počtu 25 žiakov je prijatých na gymnáziá 8 žiakov, na hotelové akadémii 4 žiaci, na obchodnú akadémii 1 žiak, na strednú odbornú školu informačných technológií 3 žiaci. 1 žiačka bude študovať na Súkromnej pedagogickej škole v Brezne, na stredných odborných školách bude pokračovať 5 žiakov, konkrétne na SOŠ automobilovej, hutníckej, elektrotechnickej, drevárskej a Pod Bánošom. Jeden žiak bude študovať na spojenej strednej škole služieb. Po zrušení celoštátneho testovania Monitor 2021 boli naši žiaci vybratí na celoštátny prieskum a 13. a 14. júna 2021 písali online testy z matematiky a zo slovenského jazyka.

Ak by ste chceli vedieť, aké úlohy riešia naši piatáci, tu je pár príkladov:

1. Dvojeurová minca má priemer 25 mm. Dvadsať dvojeurových mincí poskladáme do jedného radu za sebou. Koľko decimetrov bude merať tento rad?
2. Vypočítajte: $8 \cdot 7 - 8 \cdot 6 + (8 \cdot 6 - 8 \cdot 4 + 4 \cdot 8)$. Napíšte súčin číslíc výsledku.
3. Pracovník v záhradníctve ošetrí 18 kríkov za 6 minút. Koľko kríkov ošetrí v čase od 8:00 hod. do 10:24 hod.?
4. Čísla 73, 29, 79 a 104 zaokrúhlite na desiatky a zaokrúhlené čísla sčítajte. Napíšte číslu, ktorá je na mieste desiatok v súčte.
5. Štyria piatáci sa nevedeli dohodnúť, kto dostane ako prvý možnosť prečítať si knihu, ktorú spoločne vyhrali v matematickej súťaži. Tak si vymysleli spôsob, ako sa rozhodnúť. Na kartičky napísali čísla: 33 234, 88 913, 88 045, 25 889. Kartičky dali do obálok a ten, ktorý si vytiahol obálku s číslom, ktoré po zaokrúhlení na stovky dá rovnaký výsledok ako po zaokrúhlení na tisíce, tak vyhrá. Vyberte číslo, ktoré bolo v obálke, ktorá vyhrala.

A ešte niečo od šiestakov:

1. V krajine rozprávok žil drak Päťhlavák, ktorý mal tri dcéry. Jeho dcéry mali tiež päť hláv ako otec. Každá jeho dcéra mala po tri deti. Deti sa počtom hláv podali na svoje mamy. Koľko hláv spolu mali vnúčatá draka Päťhlaváka?
2. Napíšte súčet číslíc čísla trikrát menšieho ako najväčšie štvorciferné číslo.
3. Juraj mal postaviť kocku z malých kociek s hranou 3 cm. Spodnú vrstvu kocky malo tvoriť 81 kociek, ktoré mal Juraj k dispozícii. Koľko kociek potreboval na postavenie celej kocky?
4. Alex môže chodiť k babke tromi rôznymi ulicami. Od babky chodí vždy inou ulicou ako k babke. Koľko dní môže chodiť k babke a od babky domov tak, aby sa jeho cesta neopakovala?
5. Akým číslom treba nahradiť ★ v príklade, aby výsledok bol najväčšie štvorciferné číslo? $25538 - (25538 - ★)$
6. Okolo rovnej ulice boli od začiatku až po koniec postavené lampy verejného osvetlenia. Niektoré žiarivky sa v nich pokazili a bolo ich treba vymeniť. Svietila len prvá, štvrtá a ôsma lampa. Ulica bola dlhá 200 metrov a vzdialenosť medzi lampami bola 20 m. V koľkých lampách museli vymeniť žiarivky?

Obrázky na nástenke VIII. A triedy – vyhotovila Eliška Kočalková

Dištančné, či prezenčné vyučovanie? Aké nás čaká od septembra? Nevieme. Vždy to ale bude vyučovanie. A vyučovanie je vždy zaujímavé. Držme si palce, aby nás už nezastihli žiadne vlny a červené, či bordové farebnosti na našom Slovensku. Uvidíme.

Vychovávajme deti v škole, doma či na ulici. Pri práci, pri hre, pri zábave i pri stretnutiach získavajú deti nové poznatky, vedomosti a zručnosti. Budme vždy online pripojení všetci navzájom.

Anna Vaníková

Materská škola

Logická olympiáda v slivkovej triede

V máji sa naši predškoláci zapojili do súťaže *Logická olympiáda pre najmenších*. Úlohou bolo správne vyriešiť logické úlohy na precvičenie logického myslenia, pamäte, logických súvislostí a počítania. Všetkým úspešným riešiteľom gratulujeme a želáme veľa ďalších úspechov.

Medzinárodný deň detí

Pre našich škôľkarov sme si k ich sviatku tohto roku pripravili zábavné dopoludnie so Šaškom Tomíkom, súťaže na školskom dvore a prišli k nám aj členovia Dobrovoľného hasičského zboru. Šašo Tomík predstavil svoj Čarovný cirkus s rôznymi cirkusovými kúskami, ako žonglovanie, chodenie po lane, kúzlenie či bicyklovanie na jednokolke. Ako správny šaško si Tomík pripravil aj číslo s balónmi a každé dieťaťko si odnieslo balónové prevkapanie. Keď priniesol obrovský tanier, s prevkapaním sme pozerali ako vytvára veľké bubliny a všetky detičky si vyskúšali, aké je to byť súčasťou obrovskej bubliny. Na záver nás ešte čakalo prevkapanie na školskom dvore. Veľká bublinová diskotéka. To bola zábava – tancovať medzi obrovskými i maličkými bublinami!

Na ďalší deň sa celým dvorom rozliehala siréna z hasičských áut našich brusnianskych dobrovoľných hasičov. Prišli nám niečo ukázať a porozprávať o ich práci a technike. Najskôr nám predviedli taký „menší“ požiarň útok, po ktorom vymenili veľké prúdnice za malé, aby sme si to mohli vyskúšať aj my. Pri prúdniciach sa vystriedali všetky detičky. Potom nám ukázali ako funguje prúdnica na veľkej požiarnej tatrovke. Najväčšiu radosť mali deti z obrovskej kopy nastriekanej peny, v ktorej a s ktorou sa riadne vyhrali. Vyskúšali si ošetrovanie zraneného a aj jeho transport na nosidlách. Škôľkari si mohli sadnúť a popozerať hasičské auto zvnútra. Na záver nám hasiči porozdávali darčeky.

Aj touto cestou sa chceme poďakovať DHZO Brusno za krásne dopoludnie a OÚ Brusno za darčeky pre deti k Medzinárodnému dňu detí.

V slávení sviatku sme pokračovali športovými disciplínami. Pani učiteľky pripravili deťom zdolávanie prekážky s loptičkou, deti si trénovali hod na cieľ a vyskúšali si aj slalom cez kužele na odrážadle. Zdolávali prechod cez strachové vreče a na záver ich čakal cukríkový dážď.

Viete, čo je hmyzí hotel?

Posledné týždne školského roka sme sa v materskej škole venovali príchodu leta. Jeden z nich sme venovali aj hmyzu, ktorý sa u nás vyskytuje. A preto detičky z čerešničkovej a slivkovej triedy vytvorili hmyzí hotel. Možno si hmyz spájate skôr s nepríjemnými živočíchmi a so zlými zážitkami v podobe otravných múch či ôs pri letnej grilovačke. Ale aj tento drobný hmyz má pre nás veľký úžitok. Ľudia si z prírody berú čoraz viac priestoru pre seba, čím uberajú priestor živej prírode. My sme sa s detičkami rozhodli vrátiť prírode aspoň kúsok z toho, čo jej berieme a vyrobili sme hotel pre hmyz. Výroba bola veľmi

jednoduchá. Postačila nám drevená konštrukcia, a na vyplnenie prírodný materiál – šišky, suché lístie, mach, slama, konáriky, kúsky dreva, kôry a pod. Čo je dnes veľmi dôležité a stále viac mnohým ľuďom chýba, je schopnosť rozumieť tomu ako žije príroda okolo nás. Z vecí, ktorým nerozumieme, máme zvyčajne strach, a tak to je aj pri hmyze. Pozorovaním sa naučíme, že tieto živočíchy vôbec nie sú také odstrašujúce a porozumieme aj ich úlohu v prírode.

Rozlúčka s predškolákmi

Ako to už v júni býva zvykom, s blížiacim sa koncom školského roka nastal čas, aby sme sa rozlúčili s našimi predškolákmi. Z malých detičiek, čo občas i so slzami v očiach kráčali ráno do materskej školy, sa za pár rokov stali veľký predškoláci, od septembra kráčajúci do školy. Čas hier, plačúcich bábik, či mrakodrapov zo stavebníc postupne nahradí skoré vstávanie, nosenie školských tašiek na útlych chrbátikoch, učenie sa a písanie domácich úloh. Tohto roku sme zvolili netradičný

scenár a rozlúčka sa konala pre situáciu, ktorá pretrváva, v triede našej materskej školy. Naši predškoláci, si pripravili bohatý program piesní, básní a úsmevnú scénku. Nechýbalo ani občerstvenie – pizza, výborná torta, detské šampanské a samozrejme darčeky, ktoré im budú pripomínať nezabudnuteľné chvíle strávené v materskej škole. Prajeme im vykročenie tou správnou nohou a úspešný začiatok prvého života.

Včela medonosná (*Apis mellifera*)

Je azda najznámejším, najužitočnejším a ľuďmi najviac oceňovaným hmyzom, no málokto pozná včelu detailne. Telo včely je zarastené chlpkami, tvorí ho hlava, hrud' a bruško (zadôček). Na hrudi má dva páry blanitých krídel (predné sú väčšie) a tri páry nôh. Na hlave má pár článkovaných tykadiel, ktoré sú hmatovým, čuchovým a sluchovým orgánom a slúžia aj na orientáciu. Má pár zložených očí a na čele má tri malé jednoduché oči umiestnené do trojuholníka. Na hlave má ešte hryzadlá, ktoré jej slúžia na obranu aj na prácu v úli a cuciak dlhý až 6 mm, ktorým nasáva tekutinu. Nohy robotníč slúžia okrem pohybu aj na prácu. Prednými nohami si dokážu čistiť tykadlá, na prostrednom páre má trň, ktorým ukladá peľ zo zadných nôh do buniek. Najviditeľnejšie na včelích nohách sú peľové košíčky na zadnom páre nôh. Na konci zadočku má umiestnené žihadlo s jedovým vačkom. Žihadlo robotnice má na konci háčiky ohnuté dozadu, ktoré po vpichu do teplokrvného živočích bránia vytiahnutiu žihadla a robotnica, v snahe oslobodiť sa, si vytrhne jedový vačok a umiera. Kráľovná nemá na žihadle háčiky a dokáže bodnúť viackrát. Včely žijú v spoločenstvách (včelstvách), ktoré majú svoju spoločenskú štruktúru. Včelstvo tvorí jedna kráľovná (matka), tisíce robotníč a niekoľko stoviek trúdov. V zime je vo včelstve 10-20 tisíc včiel, v lete ich môže byť aj 80 tisíc. Kráľovná je dlhá asi 22 mm, tmavá, s mohutným žihadlom. Trúdy sú dlhé 20 mm, majú okrúhlu hlavu s veľkými očami a nemajú žihadlo. Robotnice sú asi 16 mm dlhé, tmavo pruhované, s trojuholníkovou hlavou. Včely sa rozmnožujú kladením vajíčok. Dospelá kráľovná nakladie denne až 1 500 vajíčok. Z vajíčok sa po troch dňoch vyliahnu larvy, ktoré sú počas prvých troch dní kŕmené materskou kašičkou, neskôr ich kŕmia zmesou medu a peľu. Niekoľko lariev dostáva ďalej materskú kašičku. Z týchto sa vyvíjajú nové kráľovné. Z neoplođených vajíčok sa vyliahnu larvy trúdov. Keď larva vyrastie do štádia vzpriamenej larvy, robotnice bunku zavoskujú, larva sa zakuklí a následne sa premení na dospelú včelu.

Medzi robotnicami existuje dokonalá del'ba práce. Súvisí s vekom robotnice a potrebami včelstva. V prvých troch dňoch života po vyliahnutí sa mladá **včela robotnica** (mladuška) zaoberá čistením plástov. Čistí bunky, do ktorých bude matka kladť vajíčka alebo robotnice ukladať nektár, medovicu a peľ. Na štvrtý deň sa mladuška stáva kŕmičkou a kŕmi štvordňové i staršie larvy kŕmnou kašičkou, medom, peľom a vodou. Šesťdňovej robotnici sa zvyšuje sekrétová činnosť hltanových žliaz uložených v hlave – stáva sa dojčičkou. Kŕmnou kašičkou, ktorú produkujú jej žľazy, kŕmi včeliu matku a mladé larvy od ich vyliahnutia až do troch dní života. Činnosť voskotvorných žliaz, ktoré má mladuška uložené na šupinkách bruška, sa začína na 12. deň. Vtedy sa mení na staviteľku. Staví plásty na med. Od 18. dňa je strážkyňou vchodu do úľa (letáča) a robí orientačné prelety (zalietava sa). Od 21. dňa je lietavkou. V medovom vačku, uloženom v prednej časti bruška, nosí do úľa vodu, nektár a medovicu a v peľových košíčkoch, umiestnených na treťom páre nôh, prináša peľ. Napokon plní až do konca života dôležitú úlohu prieskumníčky.

Kráľovná môže byť v úli trvalo len jedna. Pári sa len raz za život, mimo úľa, s niekoľkými trúdmi, ktorí po oplodnení hynú. Kráľovná potom môže do konca života znášať oplodnené vajíčka. Šíri okolo seba feromón, podľa ktorého ju včely poznajú a ktorý zabraňuje larvám robotníč vyvinúť sa na novú kráľovnú. Keď kráľovná zostarne a feromón zoslabne, začnú robotnice budovať bunky, v ktorých je niekoľko budúcich kráľovien. Prvá mladá kráľovná, ktorá dokončí svoj vývoj, pozabíja ostatné. Potom stará kráľovná, aby sa vyhla súboju s mladou, opúšťa úľ aj s časťou robotníč. Vyroja sa z úľa a zasadnú väčšinou na nejaký vhodný konár ako trapez včiel a čakajú. Potom si hľadajú ďalšie vhodné obydlie. V novom obydli si roj začína

budovať existenciu takmer od nuly. Pri rojení sú včely mierne, nebudajú.

Včely sa dorozumievajú dotykmi tykadiel, včelím tancom, vôňou niekoľkých typov feromónov a zvukmi. V období intenzívnej činnosti žije robotnica 30 až 40 dní (včely letnej generácie), v období bez znášky žijú robotnice (včely zimnej generácie) 8 až 9 mesiacov. Kráľovná môže žiť aj 7 rokov, trúdy sa dožívajú asi 40 až 60 dní. U nás sa chová včela kraňská (*apis mellifera carnica*), ktorá je relatívne mierna. Prezimováva v malom počte, čím spotrebuje menej zásob. Na jar sa včelstvo tejto včely mohutne vyvíja (veľmi vhodné pre jarnú znášku), ale skoro začína pokles plodovania (rozmnožovania). Pokles plodovania sa prejaví aj pri ochladení v lete. Nevyhovuje jej vlhká morská klíma.

Včely produkujú rôzne biologicky vysoko hodnotné produkty, ako je med, včelí jed, propolis a vosk. Med pôsobí protizápalovo a antibakteriálne, posilňuje imunitný systém, používa sa pri prechladnutiach, ochoreniach dýchacích ciest, podporuje trávenie, má upokojujúce účinky na nervovú sústavu a zlepšuje kvalitu spánku.

Včelí jed má lokálny anestetický účinok, zlepšuje funkcie pečene, pomáha pri liečení kostí a má pozitívne účinky na nervový systém. Propolis má veľmi silné antibakteriálne a antiseptické účinky, spôsobuje znecitlivenie a rýchle hojenie rán a je používaný v lekárstve. Peľ sa používa na výrobu liekov a kozmetických prípravkov.

Okrem týchto produktov plnia včely v prírode nenahraditeľnú úlohu opelovača. Za nepriateľov včiel možno považovať sršne, osy, mravce, myši, medvede a chemizáciu v poľnohospodárstve. Veľké škody na včelstvách vedú napáchať aj parazity včiel, najmä klieštiky a niektoré druhy roztočov a roztočiekov.

Ján Vaník

Včelárenie je radosť

Rozhovor so ženou-včelárkou

V posledných rokoch sa aj u nás, na Slovensku, dosť hovorí o včelách a o potrebe ich chrániť. Rastlina a včela totiž vytvárajú vzájomné spolužitie, ktoré podmieňuje existenciu človeka na Zemi. Od nej závisí zrod nového semienka, z ktorého vyklíči rastlina. Sú to práve včely, ktoré umožňujú kvitnúť našim záhradám, balkónom a rásť úrode. Okrem toho včelie produkty ako med, peľ, propolis, materská kašička či vosk majú liečivé účinky a využívajú sa aj v medicíne. Podľa odborných zdrojov je takmer jedna tretina produkcie našich potravín závislá na ich opelení. S nadmerným znečistením našej planéty a používaním chemických postrekov a produktov v poľnohospodárstve sa však aj zo včiel stáva ohrozený druh, pretože len v Európe vymrelo za posledné roky 53% včelstiev.

A tak sme si povedali, že v letnom čísle Čipkárskych zvestí by sme mohli vyhradiť pár strán práve včelám a včelárstvu. Sme veľmi radi, že aj v našej obci existuje včelárska komunita. Ak to vezmeme z pohľadu štatistiky, včelárstvu sa aj u nás venujú väčšinou muži. Mám však to šťastie poznať aj jednu ženu-včelárku, Eriku Merešovú. Povedala som si, že rozhovor o včelách a včelárstve (možno nie posledný na túto tému) urobím práve s ňou, jednak preto, že žena je medzi včelármi stále skôr rarita (čo sa však postupom času môže zmeniť) a tiež preto, aby sa z našich mužov-včelárov nikto neurazil, že som sa na túto krásnu záľubu neopýtala práve ich ☺.

Ako si sa vlastne dostala k včelárstvu?

Prišlo to tak náhle, môj ocko mal autohaváriu a na jej následky zomrel. Po ňom ostali včielky a otázka „Čo s nimi?“ Dcéra mi vravela: „Mami, predajme ich, kým ešte majú cenu“. Ach, to bolo povzbudenie! Rozmýšľala som teda, či tie včielky budem alebo nebudem chovať. Keď som sa raz dávno ocka opýtala „Ocko a ako mám vedieť, ktorá cesta je tá správna?“ odpovedal mi, že správna je vždy tá ťažšia cesta. A preto, aj napriek slabej podpore v rodine, som sa na to dala a nebanujem. Robota so včielkami je síce ťažká, ale zároveň aj veľmi krásna. V našej komunite sa zvykne hovoriť, že nie včelár sa rozhodne včeláriť, ale že včielky si sami nájdu včelára. A tak to bolo aj pri mne, moje včielky si ma našli ☺❤ (Erika si sama vyberá emotikony a tiež miesta, kde ich máme do tlačenej verzie rozhovoru pridať).

Viem o Tebe, že si absolvovala aj kurz včelárstva v rámci Centra odborného vzdelávania a prípravy vo včelárstve pri Strednej odbornej škole Pod Bánošom v Banskej Bystrici. Prečo si si tento typ vzdelávania vlastne zvolila a v čom Ti pomohol?

O včelárskom kurze na Bánoši som počula od známych, ktorí s ním boli veľmi spokojní a ja som ho potrebovala ako soľ, pretože som zrazu bola vrhnutá do vody a plávať! Ale ako som mala plávať, keď moje vedomosti o včelárení boli veľmi chabé? Práca so včielkami sa

mi vždy páčila, ale nikdy som nemala čas začať sa popri ockovi. Vždy som si vravela, že potom, potom, a zrazu už žiadne potom nebolo. A so včielkami bolo treba akútne robiť, ja som však nevedela čo ☹. Tak som sa prihlásila na kurz, ktorý ma zoznámil so základnou abecedou včelárenia. Som veľmi vďačná škole, že robí takéto kurzy. Tieto kurzy sú nielen o teoretických znalostiach, ale hlavne o praktických veciach. Mala som možnosť sa priamo učiť na školskej včelnici a konzultovať otázky o mojich včielkach priamo s odborníkom, našim pánom učiteľom, Ing. Ryšavým, ktorý ma naozaj veľa naučil. Kurz sa skončil a certifikát, ktorý som dostala, vôbec neznamenal, že o včielkach už viem všetko, pretože správny včelár sa učí celý život. Každé včelstvo je jedinečné a treba k nemu pristupovať osobitne. Pribúdali mi nové situácie so včielkami, ktoré bolo treba riešiť. Dobré rady mi dával môj krstný z Michaloviec, ale aj dlhoročný brusniansky včelár, pán Ján Sanitra, ktorému by som sa chcela touto cestou naozaj veľmi pekne poďakovať.

Väčšina z nás si možno myslí, že so včielkami je najviac práce najmä na jar a v lete, ale za ten čas, čo sa poznáme, viem, že včielkam venuješ veľa času v každom ročnom období. Priblíž nám, čo všetko zvykne taký včelár/včelárka robiť počas celého roka?

Fúú, včelár toho po celý rok robí veľmi veľa, ale pokúsím sa to nejak zostručniť a byť zrozumiteľná aj pre laikov.

Jar začína prvým jarným očišťovacím preletom včielok po zimnom období. Potom prebieha prehliadka včelstiev, ktorú treba vykonať rýchlo, aby sme včelstvu nespôsobili zbytočné straty energie ochladením. V prvom rade treba zistiť ako včelstvo prezimovalo, či žije, či matka ploduje, koľko má včelstvo zásob a aký je jeho zdravotný stav. Na vrchu úľov sa mení zimná priedušná prikrývka za nepriedušnú fóliu. Dôležitou jarnou prácou včelára je aj zabezpečenie napájania včelstiev vodou, najlepšie priamo v úľoch, alebo v ich blízkosti.

Keď je už vonku teplota vyššia ako 18 stupňov, tak sa môže spraviť dôkladnejšia prehliadka. Je dôležité rozlíšiť silné včelstvá od stredných a slabých podľa plodu a obsadenosti rámkov. Slabším včelstvám treba zúžiť priestor a silnejším začíname pridávať stavebné rámiky a medzistienky. Neustále pozorujeme rozvoj včelstva a pri nedostatku zásob ho prikrmujeme. Keď máme prebytočné peľové zásoby, odoberieme ich a uskladníme na suchom mieste. V máji už začíname sledovať rojovú náladu, pretože niekedy sa môže stať, že nám uletia včely a niekedy nie je vôbec sranda taký roj chytiť (ale niekedy to zas sranda je ☺). Keď je dobrá znáška, pridávame materské mriežky a medníky. Keď matka dostatočne ploduje, prekladáme plodové rámiky do medníkov a robíme tzv. odložence, aby sme znížili možnosť vyrojenia. Všetkých možno zaujíma medobranie, to však tiež nie je až taká jednoduchá vec. Treba správne odhadnúť a poznať, kedy je med na medobranie zrelý. Zrelý med musí spĺňať isté parametre, aby nebol riedky. Pri medobraní treba najprv opatrne odstrániť včely z rámkov, potom rámiky odvíčkať a až potom sa z nich môže vytáčať med.

Aj po letnom slnovrate treba poznať ako si udržať silu včelstiev, aby včely mohli využiť ďalšiu prípadnú pastvu.

Na jeseň musíme opäť preveriť stav včelstva – aké majú zásoby, aký je stav plodovania, či je tam prítomná matka – a taktiež by sme mali diagnostikovať stav klieštika (*varroa destructor*), roztoča, ktorý zo včiel vysáva lymfu. (Minuloročná zima bola aspoň u mňa „štedrá“ práve na tohto klieštika a prišla som o dosť včelstiev. Ale ja som zanietená včelárka-optimistika a verím, že opäť doplním včelstvá do pôvodného stavu 🐝🐝🐝. Na zimu by mala mať jedna včelia rodina k dispozícii 15 kg výživových zásob, z toho minimálne 5 kg medu a 10 kg cukrového roztoku. Keď sú včielky nachované, treba ich aj pred zimným obdobím dôkladne preliečiť (podľa platnej slovenskej legislatívy). Následne treba pristúpiť k triedeniu rámkov podľa plástov: ak sú už plásty veľmi tmavé, treba ich dať na vyradenie a nechať si len plásty svetlej, až žemlovej farby. Tmavé plásty sa zvyknú rozpustiť (každý včelár podľa svojej metódy) a vzniknú nám z nich voskové koláče, ktoré vymeníme za medzistienky.

Včelár teda nezaháľal ani v zime. Musí si aj poopravovať úle, zhotoviť nové rámiky, vydrôťkovať ich a zataviť medzistienky.

O včelárskych aktivitách počas roka by sa dalo hovoriť dlho a veľa, ale pre laického čitateľa som hádam na prvýkrát povedala dosť. Ak som na niečo dôležité zabudla, brusnianski kolegovia-včelári ma môžu v budúcich číslach Čipkárskych zvestí doplniť.

Nuž ja len dúfam, že pri vymenovaní toho všetkého, čo včelári musia počas roka robiť, sme prípadných záujemcov o tento krásny koníček neodradili 😊. Myslím si však, že šikovných a aktívnych ľudí s naozajstným záujmom o včielky určite nie. Ktorú z včelárskych činností robíte? Ty osobne najradšej?

Najradšej robím prehliadku včelstva počas pekného počasia a dobrej znášky. Vtedy sú včielky dobručké a môžete sa s nimi pohrať a prehŕňať ich v dlaniach ako maliny. Veľmi rada ich aj prikrmujem na jeseň, ale v posledných rokoch bolo treba včielky prikrmovať aj počas roka, keď nebola dobrá znáška. Veď ich predsa nenechám o hlade ☺.

Čo by si na záver chcela ako včelárka odkázať našim čitateľom?

Určite to, že včielok a ani práce s nimi a okolo nich sa netreba báť, pretože radosť z toho, čo dokážu človeku dať, prevyšuje všetku tú do nich investovanú ľudskú námahu.

Monika Zágrivcová

Pred zimou na úloch opäť vymeníme nepriedušnú fóliu za priedušnú prikrývku a následne utepíme hornú časť úľa. Včielkam musíme zabezpečiť dostatočný prísun kyslíka, ale zároveň ich musíme sieťkou ochrániť pred škodcami ako sú myši, hraboše, piskory, ale aj lietajúci škodcovia ako žlny, ďatle a sýkorky. Môžeme sa rozhodnúť, či včielky budú zimovať len v plodisku alebo aj v medníku.

Jednota dôchodcov v Brusne

Po zime prišla nádej

Prešla dlhá, studená zima. Nemala až také mínusové teploty, skôr bola chladná, čo sa týka možnosti vzájomného prejavovania si citov. Ničila a vzdŕalovala nás od seba pandémie novodobého covidového vírusu, mnohí sme sa liečili v nemocniciach, niektorí s ňou bojovali doma. Viacerých sme, žiaľ, aj pochovali. Nám, dôchodcom, veľmi chýbalo, že sme sa nemohli stretávať a dni boli o čosi smutnejšie. V uliciach našej obce bolo väčšinou prázdno a keď sme sa aj občas s niekým stretli, nepoznali sme sa pre rúška, ktoré nás akoby maskovali, zakrývali nám tváre.

Prišli však jarné, teplejšie dni. Na verejnosti sa ukázalo viac ľudí. Tešili sme sa, že sa vidíme. Začali sme upravovať predzáhradky,

zdobiť okná kvetmi, sadiť zemiaky, siať zeleninu. Dnes už môžeme povedať: život sa snáď vracia do normálu.

Jednota dôchodcov Slovenska rozdala poukazy na rekondičné pobyty v slovenských kúpeľoch. Tí šťastnejší sa v nich už aj preliečili, iní navštevujú ambulancie lekárov a doliečujú si zdravie po prekonaní covidu. Pri stretnutiach debatujeme aj o tom, ako usporiadať spoločné akcie. Plánujeme ísť na Moravu, do Buchlovíc, a tiež by sme chceli navštíviť pekné historické miesta na Slovensku. Spoločne si želáme, aby sa naše plány naplnili a mohli sme si užiť naplno naše seniorské roky...

... **konečne**... prišiel letný mesiac júl a s ním uvoľnenie pandemických opatrení. Stretli sme sa niekoľkí dôchodcovia s tou istou otázkou na perách: *No čo, bude nejaká akcia? Veď sme sa už dávno nevideli, nepoklebetili si.* Slovo dalo slovo a návrh stretnutia pri gulášoch bol prijatý. Pre istotu sa nebude čakať na ten tradičný, augustový termín, ale posunie sa už na júl. Železo treba kuť, kým je horúce, a tak sa stretli členovia výboru, porátali, čo všetko bude treba nakúpiť, dohodli sa, kto zoženie šéfkuchára a kto zistí, či budú voľné priestory v kultúrnom dome. Všetko sa podarilo vybaviť na dohodnutý termín – 10. júl 2021.

V deň akcie nám počasie prialo a o 13:00 hod. už rozvonieval z dvoch kotlov navarený gulášik. Jeho prenikavá vôňa privolala našich členov na dohodnuté miesto. Pripravené lavice so stolmi sa zaplnili. Nečakane prišla aj malá hudobná skupina Dominika

Slobodníka a zahrála nám melódie „nášho mládí“. Vydali sme 85 porcií výborného jedla. Naše stretnutie prišiel pozdraviť podpredseda krajskej organizácie Jednoty dôchodcov Janko Kíšík, ktorý sa tu stretol aj s bývalými kolegami a žiakmi. Ved' sa u nás cíti ako doma, učil v Brusne a niekoľko rokov tu aj býval. Naše pozvanie prijal aj pravidelný hosť, pán starosta našej obce Jozef Šimeček. Obidvom ďakujeme za príjemné chvíle strávené medzi nami. Za chutné jedlo ďakujeme hlavnému kuchárovi Mirkovi Chamkovi, kuchtičom Kamilovi

Uhríkovi, Ivanovi Luptákovi a Jarkovi Cokovi, ktorí boli šéfkuchárovi vždy po ruke. Za finančnú podporu ďakujeme Urbáru v Brusne aj v Ondreji, zastúpeným Antonom Pikulom a Jánom Gerom. Pekná akcia je za nami. Tešíme sa na ďalšie. Snáď sa nám podaria výlety do prírody, do divadla, aj nejaké exkurzie. Dúfajme, že nám ich už covid neprekazí. Držme si palce a do skorého videnia, priatelia!

*Elena Kováčiková
Zdenka Bakšová*

Sviatočná omša na Dubinke

V pondelok, 5. júla 2021, bol štátny sviatok sv. Cyrila a Metoda. Týmto sviatkom si pripomíname spomínaných vierozvestcov Slovanov a spolupatrónov Európy, ktorí prišli na Veľkú Moravu na pozvanie kniežaťa Rastislava v roku 863. Priniesli našim predkom prvé slovanské písmo. Šírili na Veľkej Morave kresťanstvo v staroslovienčine a v staroslovienčine slúžili aj sv. omše. Mali veľkú zásluhu na tom, že v roku 867 pápež Hadrián II. uznal staroslovienčinu za štvrtý liturgický jazyk. Toto privilegium Slovanom zrušil pápež Štefan V. po smrti Cyrila v roku 885. My sme si uctili pamiatku týchto svätcov, slovanských misionárov a veľkých učencov svojej doby, slávnostnou sv. omšou na Dubinke, ktorú celebroidal náš pán farár Marek Veverka.

Ján Vaník

Štefan Kocka

laureát Ceny Fra Angelica

Cena Fra Angelica je ocenenie, ktoré udeľuje Rada pre vedu, vzdelanie a kultúru pri Konferencii biskupov Slovenska popredným umelcom, vedcom a teoretikom ako prejav uznania zo strany Katolíckej cirkvi za presadzovanie kresťanských myšlienok v ich umeleckej tvorbe. Cena, udeľovaná od roku 2002, odkazuje na talianskeho maliara a dominiánskeho kňaza z prelomu 14. a 15. storočia, ktorého vyhlásil za blahoslaveného Ján Pavol II.

Tohoročnú Cenu Fra Angelica si 8. júna 2021 na nádvorí Primaciálneho paláca v Bratislave prevzali ďalší laureáti v oblasti slovesného, výtvarného a hudobného umenia, ktorí sa vo svojej tvorbe i práci mimoriadne pričínili o rozvoj kresťanskej kultúry na Slovensku. Ocenila ich Rada Konferencie biskupov Slovenska (KBS) pre vedu, vzdelanie a kultúru, ktorú vedie ordinár Ozborených zborov a ozbrojených síl SR Mons. František Rábek. Medailu s vyobrazením patróna umelcov a diplom udelil oceneným biskup Rábek spolu s bratislavským pomocným biskupom Mons. Jozefom Haľkom. Na slávnosti, ktorá sa konala už po 19-krát, sa za prísnych protipandemických opatrení zúčastnil zástup osobností z oblasti cirkevného, kultúrneho a spoločenského života, ako aj rodinní príslušníci a priatelia ocenených.

V oblasti hudobného umenia získala cenu speváčka a hudobníčka Sima Martausová (dnes už Magušinová). Ďalšími ocenenými sú cirkevný hudobník, organista Marián Muška a pedagogička Eva Malatincová. Za prínos v oblasti výtvarného umenia cenu udelili reštaurátorovi, nášmu rodákovi **Štefanovi Kockovi**, fotografovi, kameramanovi a pedagógovi Štefanovi Komornému a akademickému maliarovi Jánovi Kudličkovi. V oblasti slovesného umenia cenu získali scénograf, folkový skladateľ, pesničkár a riaditeľ Rádia Devín Peter Janků, redaktor Štefan Chrappa a básnik, prekladateľ, literárny vedec a editor prof. Ján Zambor, ktorý sa v závere ceremoniálu za všetkých ocenených poďakoval. Za prínos do kresťanskej kultúry mimoriadne ocenili publicistu a fotografa Jaroslava Slašťana, literárneho vedca a univerzitného profesora prof. Tibora Žilku a kňaza a publicistu Mons. Mariána Gavendu.

Laudátorka Eva Ľuptáková v laudácii pred udelením ceny Štefanovi Kockovi uviedla:

Mgr. art. Štefan Kocka (nar. 3. 1. 1961 v Banskej Bystrici) je absolventom Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, kde v roku 1997 ukončil odbor reštaurovanie malby, reštaurovanie papiera, umeleckých diel na papieri, pergameni, kresieb, historickej knižnej väzby a dokumentov. Na svojej profesionálnej dráhe prešiel mnohými fázami v rôznych povolaniach.

V rokoch 2004-2005 pôsobil ako vedúci ateliéru reštaurovania knižnej väzby a dokumentov v Inštitúte reštaurovania a konzervačných techník v Litomyšli. Neskôr bol vedúcim ateliéru vo Vzdelávacom programe českej a irackej vlády na záchranu a obnovu pamiatok v Iraku, v Bagdade.

V roku 2005 pôsobil na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky ako člen komisie na ochranu súčastí kultúrneho dedičstva vo vzťahu k zahraničiu.

V rokoch 2005-2007 bol členom tímu reštaurátorov na záchranu a obnovu pamiatok – reštaurovanie výtvarných diel – v Slovenskej národnej galérii.

Absolvoval študijný pobyt v Afrike (Keňa) a v Južnej Amerike (Peru). V rokoch 2008-2009 bol riaditeľom Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici. Množstvo náročných reštaurátorských realizácií, neustále vzdelávanie, zanietenosť a oddanosť reštaurovaniu, priniesli Štefanovi Kockovi v roku 2017 významné ocenenia:

- Cenu prof. Karla Veselého za reštaurovanie Mortuárií v počte 203 kusov zo zbierok Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici v roku 2016 (cenu udeľuje Komora reštaurátorov),
- ďakovnú medailu za reštaurovanie umeleckých pamiatok pre Tekovské múzeum v Leviciach,

- Cenu Biela kocka za prínos v oblasti galerijných činností za rok 2016, ktorú Rada galérií Slovenska udelila po prvýkrát vo svojej histórii. V kategórii Mimoriadny projekt získal Š. Kocka ocenenie za reštaurovanie obrazu Svätá Trojica zo zbierok Oravskej galérie v Dolnom Kubíne. V roku 2017 zreštauroval jednu z najväčších máp Viedne z roku 1778, ktorá sa nachádza v múzeu v Betliari. Jej rozmery sú 415 x 365 cm. Táto rytina na papieri podrobne zobrazuje podobu mesta z 18. storočia v takzvanom 3D zobrazení. V súčasnosti spolupracuje s mnohými múzeami a galériami, farskými úradmi, knižnicami a archívmi nielen doma, ale aj v zahraničí. V rámci svojej špecializácie poskytuje konzultačnú pomoc.

Jeho poslednou autorskou aktivitou bola výstava obrazov z cyklu Misionári v SNM – Múzeu bábkarských kultúr a hračiek na hrade Modrý Kameň.

Obrazový cyklus zachytáva misijnú činnosť medzi príslušníkmi afrického nomádskeho kmeňa Masajov, žijúcimi v Keni. Obrazy vychádzajú z reálneho života, na ktorých autor vyjadril osobnú reflexiu témy. Kresby a maľby obohatil textami jezuitský páter Mgr. Branislav Dado, PhD. Prostredníctvom vysoko odbornej analýzy, nielen historickej, ale aj liturgickej, predkladá verejnosti spolu s autorom Štefanom Kockom zaujímavé skutočnosti o živote misionárov v Keni. (<https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20210609013>)

Výstava Štefana Kocku Zrodené z ohňa na hrade Slovenská Ľupča

Vo štvrtok, 24. júna 2021, sa na hrade Slovenská Ľupča konala vernisáž výstavy malieb Mgr. art. Štefana Kocku s názvom Zrodené z ohňa. Pri tejto príležitosti som oslovil autora so žiadosťou o rozhovor pre Čipkársku zvesti. Keďže na vernisáži nie je dostatok priestoru, dohodli sme sa na pondelok, 28. júna, aby sme sa mohli pokojne venovať vystaveným obrazom i krátkemu hudobno-tanečnému programu, ktorý nám predviedli študenti Konzervatória v Banskej Bystrici. Von bolo 32 stupňov, na plátnach samé žeravé železo, konzervatoristi tancovali horúce flamengo... atmosféra hodná názvu tejto výstavy. Spotení boli taviči a kováči na obrazoch i návštevníci v oboch výstavných sálach. Sviežo vyzerala len Gizela Habsburská na obraze Dominika Skuteckého. A práve Dominika Skuteckého si chcel autor uctiť touto výstavou, veď 13. marca sme si pripomenuli sté výročie smrti tohto slávneho bansko-bystrického maliara. Nie som výtvarný kritik a neodvážim sa hodnotiť vystavené diela, ale myslím si, že pocta Dominikovi Skuteckému sa nedala vyjadriť výstižnejšie ako práve touto výstavou. Ale lepšie je raz vidieť ako dvakrát o tom počuť. Výstavu si možno pozrieť v rámci prehliadky Ľupčianskeho hradu do konca septembra 2021.

Štefan, poznáme sa od detských čias. Bol si športovcom, v ťažkých časoch si sa venoval futbalu, atletike, za dorastencov sme spolu hrávali hokej i volejbal. V tom čase si sa umeniu nevenoval. Kedy si začal maľovať?

Máš pravdu, začínal som futbalom ako žiak a raz ma poslali reprezentovať školu v atletike na Horehranské hry. Tam si ma všimli tréneri Dukly Banská Bystrica a prejavili o mňa záujem. Tak som začal trénovať atletiku v Dukle. Tam už trénovali v tom čase aj moji kamaráti zo školy – Peter Kohút, Tóno Litva, Stano Vrzal. Takže ako žiak a neskôr dorastenec som bol členom atletického klubu Dukly Banská Bystrica. V Dukle nás viedli, aby sme sa venovali aj doplnkovým športom, tak som hral aj volejbal a v zime hokej za dorastencov Brusna. Popri tom som ešte rekreatívne lyžoval... Umeniu som sa v tom čase nevenoval, aj keď si spomínam na jednu príhodu s pani učiteľkou Bakšovou na krúžku výtvarnej výchovy. Kreslili sme portréty a ja som kreslil Paľka Lihana. Pani učiteľke sa to páčilo a pochválila ma. Povedala mi, že viem maľovať, čo bola pre mňa novinka. Ale nejako som tomu neprikladal dôležitosť. Až na vojne som začal kresliť. Vyprovokovali ma niektorí kamaráti, ktorí na vojne kreslili. Najprv sa mi vysmiali, no ja som si povedal, že ich dobehnem a za pár mesiacov kreslenia som ich aj predbehol. Vyhrál som cenu armádnej súťaže umeleckej tvorivosti v Janoviciach nad Úhlavou, kde som bol na vojne. Tam som sa zoznámil s akademickým maliarom Karlom Rossím, ktorý vtedy tiež dostal cenu. Žiaľ od vojny som sa s ním už nestretol.

A čo bolo po vojenčine?

Po absolvovaní vojenskej služby som sa vrátil do Brusna a venoval som sa maľovaniu. Bol som slobodný, po krčmách som nechodil, tak som sa venoval umeniu. Potom ma Marián Mikloš stiahol do BAV-u (Banskobystrickí amatérski výtvarníci). Chcel som študovať výtvarnú výchovu na pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici, ale tam ma nezobrali. Neskôr som sa hlásil na maľbu do Bratislavy a do Prahy, ale tam brali len pár ľudí do ročníka a záujem bol veľký. Boli tam slávne mená, deti známych umelcov, nemal som šancu sa tam dostať. Až po nejakom čase mi navrhli, aby som sa dal na reštaurátorstvo. Až potom, to už bolo po roku 1990, ma zobrali do Bratislavy, kde som študoval reštaurovanie maľby (rôzne podložky) reštaurovanie papiera, pergamentu, kresieb, historickej knižnej väzby a dokumentov. Popri tom som na vysokej škole chodil aj na figurálnu kresbu, na maľbu a na grafiku. Hlavne tá figurálna kresba mi neskôr veľmi pomáhala. Keby som neovládal figurálnu kresbu, nemohol by som sa púšťať do takých projektov ako bolo Peru alebo Afrika.

Po škole si začal hneď reštaurovať?

Po skončení školy ma zlanáril do Banskej Štiavnice na Strednú priemernú školu Samuela Stankovianskeho, kde sme otvorili odbor reštaurovanie a konzervovanie papiera a kníh. Šiel som tam na rok a nakoniec som tam učil tuším pätnásť rokov. Medzitým som pôsobil v Inštitúte reštaurovania a konzervačných techník v Litomyšli ako vedúci ateliéru reštaurovania knižnej väzby a dokumentov. Dnes už to vedú moji vtedajší študenti. Na týchto školách som sa naučil ako učiť a zdokonalil som sa aj v rétorike. V čase, keď som bol v Litomyšli, prišli tam irackí predstavitelia kultúry. V rámci Vzdelávacieho programu českej a irackej vlády na záchranu a obnovu pamiatok v Iraku v Bagdade sme ich učili a spolu s nimi zreštaurovali tri vzácne knihy – korány. Oni ich odviezli domov v špeciálnych nehorľavých kazetách. Na základe svojich skúseností z Litomyšli založili v Iraku reštaurátorské ateliéry na záchranu miestnych pamiatok. Potom som bol asi dva roky riaditeľom Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici. Medzitým som reštauroval rôzne veci, maľoval... Absolvoval som cesty do Afriky a Peru. Vznikli kolekcie Masajov a Peruáncov, Misionári v Afrike...

Reštauruješ aj maľuješ. Cítiš sa byť viac reštaurátorom, alebo maliarom?

Čím sa cítim byť? Reštaurujem rád, lebo sa pri tom vždy niečo nové naučím. A to, čo sa naučím, môžem využiť aj vo svojej maliarskej tvorbe. Napríklad pastel často využívam pri reštaurovaní pastel na rôznych podložkách. Mám asi 300 až 400 tónov pastelu. Keď reštaurujem, musím použiť taký tón, aby korešpondoval s pôvodnou farbou a tým si cibírím farbocit. Som rád, že som reštaurátor aj preto, lebo mám možnosť zoznámiť sa s množstvom materiálov a techník, aj starých, a tie potom môžem využiť aj pri maľbe. Pri reštaurovaní som pripútaný technikou i farebnosťou. Tam nemôžem vymyslieť nič, čo tam nedal autor. A keď dvanásť či pätnásť hodín, samozrejme s prestávkami, sedím nad retušou a takto to ide pár dní, dobre mi padne oddýchnuť si pri maľbe. Pri reštaurovaní musím zostať pri zemi, pri maľovaní lietam. Niekedy mi viac chutí maľovanie, ale keď robím taký cyklus ako som robil teraz – Poctu Dominikovi Skuteckému, musím dať pozor, aby každý obraz bol niečím iný. Každý musí mať nejaký priestor, figurálnu kompozíciu, svoju farebnosť. Musím to urobiť tak, aby každé dielo malo hlavu a pätu, aby to malo nejaký príbeh. To je najťažšie na maľovaní. A na reštaurovaní je pekné to, že čo zreštaurujem, zostáva zachránené pre ďalšie generácie. Takže raz som viac reštaurátor, potom zasa viac maliar a tak to ide dokola.

Ako vznikla myšlienka usporiadať výstavu ako poctu Dominikovi Skuteckému k stému výročiu jeho smrti?

Túto skvelú myšlienku mi vnukol môj synovec Marek pred viac ako dvoma rokmi a ja som začal rozmýšľať ako by to mohlo vyzerieť. Keď som bol riaditeľom Galérie, tak sme robili obnovu interiéru Vily Dominika Skuteckého a tam ma zaujali jeho kotlíari. Tak som si zamienil uctiť si ho štýlom jemu blízkym. Marek ma v tom utvrdil, keď mi povedal: „Máš takú farebnosť, mohol by si to skúsiť.“ Tak som začal hľadať cesty, ako sa dostať do železniarní v Podbrezovej cez generálneho riaditeľa pána Sotáka. Podarilo sa mi to a ja som mu vďačný, že mi umožnil nahliadnuť do procesu výroby, samozrejme

pri dodržaní prísnych bezpečnostných opatrení. Spravil som si zopár záberov a skíc. Potom som sa podobným spôsobom, za pomoci pána Ing. Červeňa, dostal ešte do zlievarní v Hronci. A nakoniec som sa vybral za kováčmi. Prvým bol Jozef Uhrecký z Hrochote, ku ktorému som sa dostal cez kamarátov. Strávil som tam niekoľko dní a bol som rád, že som ho spoznal a mohol som ho pozorovať pri práci. Kreslil som si ho a on mi vysvetľoval, čo a ako robí. Potom som našiel v Dobšinej, na Muránskej planine, kováča, ktorý podkúva kone. To bolo v zime a bol to poriadny zážitok. Nakoniec som sa dostal k Igorovi Radičovi, rómovi z Klenovca, ktorého mi poradili v múzeu v Rimavskej Sobote. Najprv som ho len fotil a kreslil pri robote a po čase som sa ho spýtal, či by mu nevadilo, keby sme spolu dačo skúsili. Povedal: „neni problém“. Doniesol som kresby a vysvetľoval mu, ako si to predstavujem. A on stále, že „neni problém“, a tak sme kovali a ohýbali, až som sa bál, že si v zápale práce alebo vysvetľovania mojich predstáv siahnem na horúce železo. Práca na prvej plastike nám trvala dosť dlho, druhú sme zvládli o čosi skôr, už sme boli ako-tak zohratí. Obe plastiky sú na výstave umiestnené hneď za vstupom do hornej sály. Ony sú schválne také labilné, že sa stále kývajú a predstavujú pohyb pri práci. Sú kované, zvárané, nitované... Ja som rád, že tieto plastiky vznikli a že som stretol človeka, ktorý mi s tým pomohol. Aj som sa od neho niečo priučil. A Igor sa teší, že ešte prídem a niečo spolu vytvoríme, lebo mám ešte asi 60 kresieb.

Aká je odozva na túto výstavu?

Som prekvapený, koľko ľudí bolo na vernisáži, veď aj z Brusna ich prišlo dosť. A dostal som ďakovný list od pána primátora Banskej Bystrice. Na vernisáži nebol, mal nejaké povinnosti, ale poďakoval mi za usporiadanie tejto výstavy a za to, že som si týmto spôsobom uctil pamiatku Dominika Skuteckého, slávneho Bystričana. Takže som rád, že som sa k tejto výstave odhodlal. Mohla sa uskutočniť aj vďaka Železiarňam Podbrezová a pánovi Sotákovi. Im patrí vďaka za to, že sme ju mohli inštalovať v pekných priestoroch hradu Slovenská Ľupča.

8. júna si si prevzal cenu Cenu Fra Angelica.

Ako si sa dostal do povedomia katolíckej cirkvi? Mala na to vplyv vlnajúca výstava Misionári v Afrike na hrade Modrý Kameň?

Misionári bol asi len záver. Také umocnenie z tej maliarskej stránky. Ako reštaurátor som prirodzene reštauroval veľa sakrálnych diel,

liturgických kníh a biblií pre rôzne cirkvi. Reštauroval som rôzne oltárne plátna (veď aj v Brusne som robil obraz sv. Ondreja), sakrálna diela z galérie v Dolnom Kubíne, aj na Oravskom hrade. Reštauroval som 203 mortuárií pre Stredoslovenské múzeum. To sú také historické parte, vyhotovené na ručnom papieri, hodvábe, tafte, plátenku... Tie som robil asi štyri a pol roka. Pre Betliar som robil asi 40 mortuárií. V Dolnom Kubíne som reštauroval vzácny oltárny obraz zo zatopenej oravskej obce Slanica. Bol v zlom stave, povedali mi, že už ho nikto nechce robiť. Povedal som si, že to skúsím a podarilo sa. Dostal som za to aj ocenenie Biela kocka. Pre galériu v Dolnom Kubíne som reštauroval dosť zničený a čiastočne premalovaný obraz z Valaskej Dubovej. Kedysi som sa zúčastnil aj výstavy Ecce Homo s nejakými štyrmi-piatimi dielami. Organizoval to pán biskup Rábek. Myslím, že Ecce Homo už potom nebolo. Nepočul som o tom, ale pánu biskupovi Rábekovi som poslal pozvánku na výstavu Misionári v Afrike. Nedalo sa mu prísť, zrejme aj pre pandemickú situáciu. Potom som reštauroval náboženský obraz od Jozefa Murgaša pre Kostol sv. Alžbety v Dolnej ulici v Banskej Bystrici a pán biskup prejavil záujem prísť sa pozrieť do môjho ateliéru. Prišiel

s viacerými kňazmi, popozerali ako pracujem, pofotili sme sa... Z ordinariátu mi potom prišiel novoročný pozdrav, ktorý som si nejak dobre neprečítal, lebo sme mali také smutné obdobie, zomrel nám sused. Keď som bol v Selciach pozrieť jeden starý poškodený obraz, volali mi z ordinariátu, či som dostal list s oznámením. V tom novoročnom pozdrave mi bolo zároveň oznámené, že som bol nominovaný na Cenu Fra Angelica. Bol som poriadne prekvapený. Následne sa mi ozvala pani doktorka Eva Ľuptáková, bývalá riaditeľka galérie z Dolného Kubína, ktorá mala napísať moje laudácio (slávnostnú reč). Cena sa mala odovzdávať vo februári, ale vzhľadom na pandemickú situáciu sa táto slávnosť odložila na jún. Bola to milá slávnosť. Cenu dostala okrem iných aj Sima Matrausová a maliar Ján Kudlička. Boli to úžasné oslavy, mám naozaj pekný zážitok.

To verím. Gratulujem ti v mene našich čitateľov k tejto významnej cene a prajem ti k tvojej šesťdesiatke pevné zdravie, dobrých ľudí okolo seba a neutíchajúcu inšpiráciu.

Ján Vaník

Kúpele Brusno

14. ročník festivalu v Kúpeľoch Brusno **TERASA MUZIKÁLOVEJ SLÁVY JOZEFA BEDNÁRIKA** 20. – 21. august 2021

Muzikálový festival Jozefa Bednára už automaticky patrí k najobľúbenejším hudobným akciám Slovenska a Česka. Fanúšikov od užívania si jedinečnej atmosféry neodradili ani minuloročné obmedzujúce pandemické opatrenia a veríme, že festivalové dianie nič neohrozí ani počas tohto leta. Organizátori, na čele s Jánom Kubišom, v súčasnosti horúčkovo pripravujú už jeho štrnásty ročník, ktorého program je známy už dnes. Aj tentoraz účasť v Kúpeľoch Brusno prisľúbili rešpektované hviezdy, ktoré akcii dodávajú punc najvyššej exkluzivity.

Marián Slovák, Jozef Urban, Karol Čalik, Ján Greško, Ľubo Roman, Zdeněk Barták, Vašo Patejdl či Gizela Veclová. Kto toto prestížne ocenenie získa je nateraz dobre utajené.

V histórii festivalu bol prelomový rok 2011, kedy sa k organizátorom pridal skvostný Jozef Bednár, ktorý bol zároveň iniciátorom ocenenia Brusniarska Brusnica za prínos v muzikálovej tvorbe. Cenu získavajú najvýznamnejšie divadelné scény a prvotriedni jednotlivci v rôznych umeleckých sférach.

Na mená ocenených umelcov si ešte budeme musieť počkať, ale program festivalu je už známy a návštevníci sa už teraz môžu tešiť na:

NÁVRATY

- predstavia sa úspešní umelci, ktorí pred desaťročím predvádzali svoje rozvíjajúce sa umenie na festivalovom pódii a dnes sú vynikajúcimi interpretmi či hercami na Slovensku, ale aj v náročnom českom prostredí

JOZEF A JEHO ZÁZRAČNÝ FAREBNÝ PLÁŠŤ

- nádherné melódie z muzikálu Andrew Lloyd Webbera zaznejú v podaní hercov DAB Nitra ako pozvánka na jeho septembrovú premiéru

MM KABARET Milana Markoviča

- s Róbertom Puškárom a Petrom Niňajom

Festival je tradične zameraný na muzikálovú, divadelnú a filmovú hudbu, no nevyhýba sa ani kabaretu, šansónu či operete. Zároveň je prehliadkou toho najlepšieho, čo sa v ostatnom čase zrodilo na našej a českej scéne. Je miestom stretnutí spevákov, hercov, muzikantov, autorov a riaditeľov našich najvýznamnejších divadelných scén. Predstavuje a oceňuje však aj dôležitých ľudí z divadelného zákulisia. Muzikálový festival Jozefa Bednára je výnimočný aj tým, že divákovi poskytuje jedinečnú možnosť bezprostredného kontaktu s umelcami.

Súčasťou programu je odovzdávanie cien výnimočným osobnostiam. Vlní si Tabuľu muzikálovej slávy pripevnil na stenu dirigent a hudobník Július Selčan. Na Terasu muzikálovej slávy tak „visí“ v spoločnosti legend ako Jozef Bednár, Petr Muk, Bára Basiková,

HANA HEGEROVÁ kráľovná šansónu

- spomienka na výnimočnú osobnosť slovenskej a českej scény

SLÁVNOSTNÝ CEREMONIÁL

- galaprogram s udelením ocenení Brusniarska Brusnica za prínos k muzikálovej tvorbe a odhalenia Tabule muzikálovej slávy

NA KŘÍDLECH FANTAZIE – svetový ČESKÝ MUZIKÁL

- komponovaný program tých najkrajších českých muzikálových melódií v podaní excelentných interpretov.

Poohliadnutie sa za 13. ročníkom

Ján Kubiš

Zo spomienok pamätníkov: Anna bály v brusnianskych kúpeľoch

Som si takmer istá, že keby sme mali vybrať tri najčastejšie ženské mená vyskytujúce sa na Slovensku, určite by medzi nimi figurovalo meno Anna. Dievčatka, dievčence i ženy nosiace toto meno slávia svoje meniny 26. júla a ja sa už roky stretávam s tým, že moji rodičia alebo naši skôr narodení priatelia a známi, si práve okolo tohto dňa

zvyknú zaspomínať na to, aká pekná slávnosť – tzv. Anna bál – sa niekedy práve na Annu zvykla konávať v našich kúpeľoch. Prečo práve tam? Nuž iste preto, že patrónkou našej kúpeľnej kaplnky je práve sv. Anna.

Kedže moja generácia sa už týchto Anna bálom nemala možnosť zúčastniť, rozhodla som sa opýtať spomedzi pamätníkov nášho ocka, Dušana Zázrivca (84 r.), ako to s tými Anna bálmi kedysi v Brusne bývalo.

„Väčšinou sa to konávalo cez víkend – v sobotu a niekedy aj v nedeľu – okolo Anny. Do Brusna vtedy prišlo veľa ľudstva. Na túto anenskú zábavu ku nám chodievalo ľudí od Horehronia, aj od Bystrice. Boli dokonca vyprávané aj zvlášť vlaky, aby ten nápor ľudí zvládli (lebo to vtedy ešte bývali také staré vlaky s drevenými lavicami v kupé).

Ak to mám prirovnať k niečomu zo súčasnosti, pripomínalo to jarmok: boli rozostavané stánky, takzvané „šiatre“, od Hláčikov až po Kaplnku sv. Anny, niektoré aj v kúpeľnom parku. Predávalo sa kadečo – drevený riad, sladkosti, šatstvo... ako to už na jarmokoch býva.

V areáli kúpeľov boli dve miesta, kde prebiehal kultúrny program. Na terase starej jedálne od rána do popoludnia hrala Ľupčianska dychová hudba, viacmenej na počúvanie. Popoludní sa zábava presunula na tenisové ihrisko v kúpeľnom parku, kde bolo postavené pre hudbu a umelcov drevené pódium a okolo neho sa tancovalo. Tanečná

plocha bola ohraničená brezami a do tanca najprv hrala podbrezovská dychová hudba. Po nej už začal hlavný hudobný program, o ktorý sa postarali umelci z Bratislavy, ktorí prišli so svojimi vlastnými hudobníkmi a nástrojmi. Spomedzi vtedajších známych umelcov ku nám chodievali napr. František Dibarbora, Dušan Grúň, Bea Littmannová, Melánia Ollárová, Oľga Szabová, ale aj František Kryštof Veselý. Toho som dokonca aj videl, elegantne oblečeného, oddychovať sediac za stolom pred kaviarňou Srna. Na prvý pohľad vyzeral unavený, ale keď začal večer vystupovať, bol z neho iný človek. Ako 18-ročný mladík, dokonca aj tancoval!

V prestávkach medzi hudbou vyzval konferenciér prítomných umelcov a hercov, aby prišli niečo povedať na mikrofón. Rečniť zvykol hlavne F. Dibarbora alebo aj nejaký pozvaný ľudový rozprávač.

V kúpeľoch sa tancovalo, ale len do desiatej večer, pretože potom už musel byť nočný klud.

Veru, veselo bývalo kedysi počas Anna bálů v tých našich kúpeľoch.

Je však možné, že niekto si pri spomienkach na Anna bály v kúpeľoch vybaví niečo iné ako náš ocko. Jednu vec, situáciu, udalosť, si totiž každý môže pamätať inak, prípadne si ju vôbec zapamätať nemusí. Aj naša maminka napríklad pri ockovej zmienke o tých „zvlášť vyprávaných vlakoch“ s úsmevom poznamenala: „Na toto sa ja vôbec nepamätám. Asi som veľmi mladá... Nevieť, či si dačo aj neprikrášľil.“ A možno aj prikrášľil. To vlastne tak trochu zvykne patriť k spomienkam, ktoré si v pamäti uchováame ako príjemné.

V Čipkárskych zvestiach radi uverejníme aj tie vaše. Na niečo, čo sa vás v súvislosti so životom v našej obci niekedy dotklo a nechcete, aby sa na to zabudlo. Ako napríklad na Anna bál alebo na andrejské a brusnianske futbalistky z minulého čísla našich Zvestí.

Monika Zázrivcová

Letná nedeľa

Z dediny dolieha ku mne nepríjemný zvuk krovínorezu a z blízkej hory počuť motorovú pílu. Je pekný, slnečný, skoro letný deň a je – nedeľa. Aj keď je to sviatočný deň, v dedine vládne celkom čulý pracovný ruch.

Mám krásne spomienky na letné nedele z detstva. Ráno bol dvor čerstvo vyzametáný prútenou metlou, šírila sa ním vôňa bielej kávy, ktorú starý otec chladil prelievaním z hrnčeka do hrnčeka. Ľudia, sviatočne vyobliekaní, kráčali do kostola. Boli slávnostne naladení. Veď bola nedeľa – deň milosti a odpočinku od práce. Keď sa vracali z omše, ulice už voňali hovädzou polievkou a vyprášanými rezňami. Len čo po sviatočnom obede utíchol štrngot umývaného riadu a príborov, v celej dedine nastalo ticho. Ľudia odpočívali. Na uliciach nebolo ani nohy, ba aj psy a mačky spali zaležené niekde v tieni. Ulice začali ožívať okolo štvrtej poobede. Vtedy sa Kúpeľná ulica menila na korzo, pretože väčšina rodín s deťmi sa vybrala na prechádzku do kúpeľného parku. Pred domami na lavičkách posedávali susedy.

Takto sa stretávali vždy v nedeľu, porozprávať sa, poklebetiť. Aj keď tu bolo živo, vládla pohoda – veď bola nedeľa.

To, že nedeľa je dňom odpočinku, má korene v náboženstve. Ale určite všetci súhlasíte s tým, že v dnešnej rýchlej dobe máme možnosť oddýchnuť si a duševne pookriať práve v tento deň. K tomu, samozrejme, prispieva hlavne pokoj a liečivé ticho. Ak ešte prirátame nádhernú okolitú prírodu – viete si predstaviť lepšie miesto na nabíjanie síl? Je to aj jeden z dôvodov, pre ktorý sa páči žiť v našej dedine nielen starousadlíkom, ale aj prisťahovaným spoluobčanom. Nechajme si preto, ak je to možné, kosenie, pílenie, vrtnie a podobné práce na iné dni v týždni. Niektoré môže síce namietajú, že na svojom súkromnom pozemku si môže robiť, čo chce. Ale nezabúdajme, že tu žijeme v spoločenstve ľudí, pre väčšinu ktorých je nedeľa sviatkom. Venujme sa rodine, koníčkovi alebo sebe. Ak si zaužívame niektoré pravidlá, môžeme k sebe pozývať priateľov alebo rodinu bez obáv, že nás bude obťažovať neprimeraný hluk alebo benzínové výpary.

Vráťme nedeliám sviatočnú atmosféru, pokoj a pohodu. Bez ohľadu na to, či je niekto veriaci alebo nie. Chce to len trochu tolerancie a možno úcty k tradíciám. Určite to prispeje ku skvalitneniu života v našej dedine.

Zuzana Lihanová

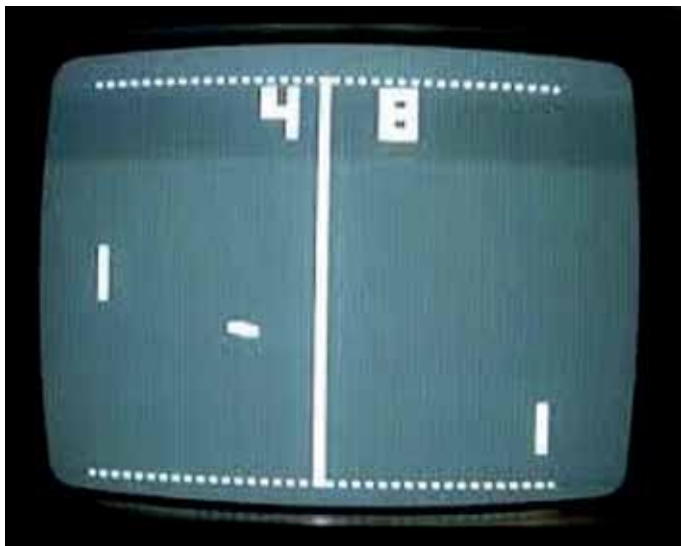

Kedysi a dnes – detské hry

Určite mi dáte za pravdu, že deti sú mimoriadne vynaliezavé. Neviem, či je to tým, že si ešte nestihli vytvoriť v myslení také obmedzujúce šablóny ako my, dospelí, alebo niečím iným. Faktom je, že deti sú výmyselníci na pohľadanie. Také boli asi deti v každej dobe a takí sme boli aj my. Nemali sme elektronické hračky ako majú deti dnes. Prvú elektronickú hračku (televíznu hru – tenis) som videl až na priemyslovke, na výstave ŠVOČ (študentská vedecká odborná činnosť), kde ju jej staviteľ, asi maturant, predvádzal udiveným študentom. Hra bola, samozrejme, čierno-biela, bez akéhokoľvek odtieňa šedej a spočívala v tom, že dva úzke, hráčmi ovládané biele obdĺžniky (hráči), stojace na protiahlych koncoch obrazovky (jeden hore, druhý dole), ktoré sa mohli pohybovať len napravo a naľavo, odrážali malý štvorček (loptičku) a keď ho niektorý neodrazil, súper mal bod. Ale to už som bol stredoškôľák pokukujúci po dievčatách a zaujímal ma viac šport ako hry. Ale vráťme sa do detstva.

bolo toľko kameňov... Robili sme si dva druhy gumipušiek – drevené a kovové. Drevené sme robili z dreveného „vilcia“ (vidlica) najčastejšie z liesky alebo drieňa. Gumu sme vystrihli zo starej duše alebo sme použili zaváraninovú. Až neskôr sme objavili gumu pre letecké modely, tá bola parádna. Na prak sme použili kúsok kože, väčšinou jazyk zo starej topánky, k tomu ešte pár drôťkov na upevnenie a mohlo sa strieľať. Strieľalo sa kameňmi. Železnú verziu (bezprakovú) gumipušky sme robili z pevného hrubého drôtu. Ohli sme ho do tvaru hranatého ypsilonu, konce gumičky sme priložili ku koncom ramien a prichytili sme ich farebnými drôťkami, ktorými sme

V prvom ročníku ZDS (základná deväťročná škola) sme chodili do školy ešte aj v sobotu, neskôr len každú druhú. V tom čase bolo toľko detí, že sme sa učili na dve zmeny (vtedy na dve smeny). Každý druhý týždeň nám začínala škola popoludní o 13:00 hod. Dopoludnia bola väčšina rodičov v práci a kto si napísal úlohy večer, po príchode zo školy, mal dopoludnia dosť času na hranie. A čo sme sa hrali? Nuž, repertoár našich hier bol bezodný, takže určite na niektorú zabudnem. Ale to nevádi, po vyjdení tohto čísla Zvestí mi to moji vrstovníci pri stretnutí (napr. pri káve či pivku) radi pripomenú.

Hneď, ako okopnelo, vytiahli sme **marmany**, hlinené guľičky rôznych farieb, predávané v praktickom vrecúšku. Boli medzi nimi bežné farby, ale aj zvláštne svietivé alebo metalizované, tie sme volali čečenáčky. Našli sme si správnu plochu niekde na priedomí, železnákom (väčšia železná guľička, väčšinou z veľkého ložiska) sme vyhlbili jamku, každý vytiahol zo svojho vrecúška zopár marmanov a už sa hralo. Marmany sme netriaľali do jamky frčkami, ako inde, ale ohnutým prstom, pričom ťahanie bolo zakázané. Keď sa niekomu podarilo dostať guľičku do jamky, bola jeho a mohol pokračovať v hre. Keď netrafil, hral súper. Vrecúško dobrého hráča sa tak plnilo súperovými guľičkami. Ak bol niekto nešikovnejší, za pár dní mohol mať vrecúško prázdne. Nebolo to nič príjemné, lebo žiadať od rodičov peniaze na vrecúško hlinených marmanov viac ako raz za sezónu, bolo dosť trúfalé. A tak sme sa často dohodli, že nehráme „na domov“ a po vyhodnotení víťaza sme si marmany vrátili. Marmany sa dali aj strieľať z **gumipušky**. Vedeli sme o tom, ale využitie marmanov ako munície sa nám zdalo plytvaním, veď všade naokolo

omotali aj celú konštrukciu. Farebných drôťkov sme mali nadostač, lebo v tom čase prebiehala telefonizácia a zbytky káblov alebo drôťkov sme našli pohodené hocikde pri telefónnom stĺpe. Plietli sme si z nich krátke korbáčiky a tie sme si potom pripevňovali na zipsy teplákových bünd alebo peračníkov. Aj dnes by som vedel upliesť taký korbáčik zo štyroch drôtov, s priamym aj šikmým pletením. Ale späť ku železnej gumipuške. Mala tú výhodu, že sa dala urobiť dosť malá a netrčala z vrecka teplákov tak, ako drevená. Strieľali sme z nej nasekanými ohnutými drôťkami – železnými, ale aj hliníkovými, zo starých inštalácií. A do čoho sme strieľali? Nuž, ako deti, do všetkého. Do starých plechovíc i fľašiek... Najviac nás bavilo hodiť do Hrona niečo, čo plávalo a potom ísť za tým a triať to, kým sa nám neminula munícia. Ďalšími terčmi boli vrabce. Dnes sa za to hanbím, ale v tom čase boli vrabce v nemilosti. Boli premnožené. Krdle vrabcov vyzobávali sliepkam pšenicu a ľudia ich brali ako škodnú, takže sme mali od dospelých na túto činnosť tichý súhlas. Pravda, len do chvíle, kým kamene ktoré netrafil svoj cieľ, nehrkotali susedovcom na streche. Museli sme dávať pozor: Veď ak by sa nám podarilo rozbiť niekomu okno, malo by to pre nás následky spojené s nepedagogickým rozhovorom, zákazom činnosti a totálnym odzbrojením. Gumipušky neboli naše jediné zbrane. Mali sme aj kuše (tak sme volali luky), tomahavky, kopije, valašky drevené šable, flinty, pištoly, samopaly, guľomety a... až sa to bojím napísať... tanky. Mali sme obdobia, keď sme sa hrávali s kušami a obdobia, keď sme sa šermovali, podľa toho, ktorý film sme naposledy videli v kine Zora, alebo ako na nás zapôsobil naposledy videný diel seriálu Štyria tankisti a pes. Kto mal psa, mal výhodu a nemusel to byť

ani vlčiak ako Šarik. Tankom bolo čokoľvek, kde sme sa popratali a vedeli zastoknúť rúru ako hlaveň. A potom už len „nabiť“ tříštivým (český dabing) a páť!“ Zo všetkých filmových hrdinov nám najviac učarovali Winnetou a Old Shatterhand, čo sa odrážalo aj v našich hrách. Často sme sa hrávali **na indiánov**. Na boky starých teplákov a rukávy teplákových bünd sme si našivali strapce zo starých záclon a robili sme si čelenky z husích pier. Kuše sme si robili z drievových palíc a najlepšie šípy boli z mládnikov liesky. Jednoduché, bez pie-rok, obiele, len za zastrúhaným hrotom sme ponechali asi 5-10 centimetrový pruh kôry ako závažie. Ak závažie nestačilo, doplnili sme niekoľko závitov farebného drôťka. Vedeli sme urobiť aj šípy so železným hrotom, ktoré sa dokázali zapichnúť aj do dreva, ale s tými sme sa pred rodičmi nechválili. Ako hroty sme používali klince. Najprv sme ich položili na koľajnice, aby ich vlak spoštil. Potom sme ich upevnili do narezaného šípu pevným motúžom alebo farebným drôťkom. Vedeli sme, že s takým šípmo treba narábať opatrne, a tak sa našťastie nikomu nič nestalo. Okrem indiánov sme sa hrávali aj **na Jánošíka** (nikto nechcel byť pandúr), **na partizánov** (nik nechcel byť Nemec), **žan-zboj** (žandári naháňali zbojníkov alebo naopak), **pu-pu** (klasická strieľacka so skrývaním, koho identifikovali a zakričali naňho napr. „Jano dole“, bol zastrelený). Takéto hry sme sa hrali v prírode, najlepšie v hore. Naša obľúbená destinácia bola Dubinka, Lačný diel nad Podbrezinkou, Horička nad vtedajším brusnianskym krávinom, kde rástli liesky a driene, menej už Domlín (Nadomlín), ten patril inej bande.

Ako malí sme občas aj pásli husi či kačky, na Patočine, na Regulke a na Šutke. Tam sme sa stretali aj s dievčatami, ale to bola nuda, lebo ony si stále vili venčeky z púpavy či margarétok a naše akčné hry ich nebavili. Hrou, ktorá sa dala hrať aj s dievčatami bola hra **na vojačikov**. Natrhali sme si skorocelové klásky (vojačiky) a potom sme súperili medzi sebou, ktorému vojačkovi skôr odletí hlávka, keď sa stretnú v priamom súboji klas proti klasu. Striedavo sme bili a držali a bili a držali. Občas nás bavilo urobiť si z vrby pišťalku a na to sme potrebovali nožík, najlepšie rybku. Rybky boli v tom čase v kurze, bez nich by sme boli stratení. V súvislosti s týmto nožíkom nášho detstva mi napadla ešte jedna hra – **rozťahovačka**. Súperi stáli proti sebe na vzdialenosť asi 1 až 1,5 m s nohami spolu. Jeden z hráčov hodil otvorenú ryбку vedľa súpera tak, aby sa zapichla do zeme. Ak sa zapichla, súper sa musel rozkročiť až po miesto zapichnutia. Potom hádzal on. Ak niektorý zo súperov dokázal zapichnúť ryбку do zeme medzi rozťahnuté nohy súpera, mohol svoje nohy spojiť. Komu sa podarilo ryбку zapichnúť do zeme v takej vzdialenosti od súpera, že ten sa už nedokázal tak rozkročiť, bol víťaz. Možno to dnes znie nebezpečne, ale ryбка bol pomerne tupý púťový nožík pre deti a vystrúhať s ním niečo bolo dosť náročné. No my sme aj tak strúhali, samozrejme nie len rybkou. Robili sme si aj loďky z dreva a púšťali sme ich po potoku alebo po Hrone. V horúcom lete sme si na potoku urobili zo skál „**zápravku**“. Vôbec nám nevadilo, že domy boli odkanalizované práve do potoka, že povyššie sa kúpali husi alebo ženy plákali pokrovce. Veselo sme si púšťali loďky, vozili sa na plechových vaničkách alebo sa len tak čľapkali. Voda sa nám zdala čistejšia ako v Hrone, kde boli občas na hladine dúhové škvrny

z Petrochemy Dubová. Najčistejšia, ale aj najstudenšia voda bola v Sopotnici na priehrade (pod dnešným mostom cesty B. Bystrica – Brezno). Na priehrade sa dalo plávať aj skákať do vody z priehrady, ale tam sme veľmi nechodili. To bol raj Ondrejčanov. Plávalo sa aj v Hrone Pod kráľovnou, ale tam sa odvážili len dobrí plavci. My sme mali rešpekt. Možno aj preto, že nás staré mamy odmalička, najmä keď „išiel veľký Hrôn“, strašili, aby sme sa nehrali pri Hrone, lebo nás vraj vodný otec stiahne do Hrona. Samozrejme, hrávali sme sa aj **v piesku**. Stavali sme si hrady alebo cesty pre naše autíčka a keď nás bolo dosť, tak sme hrali aj **naháňačky a skrývačky**. Pri klasických „žmúrkach“ ten, kto žmúril, musel mať zavreté oči a musel byť opretý o stenu a odriekavať: „Desať, dvadsať, tridsať, začal gašpar kričať, že ho brucho bolí, zjedol kilo soli, schovaní, neschovaní, idem“ a začal hľadať. Niektoré partie sa hrali aj „ruské žmúrky“. Pri „ruských žmúrkach“ sa urobila z doštičky a polienka malá „kolísačka“. Na jeden koniec dosky sa položili triesky na rozkurovanie (fakličky), na druhý koniec sa duplo nohou, aby sa „fakličky“ rozleteli a kým ich „žmúriaci“ všetky pozbieral a položil späť na dosku, ostatní sa skryli. Ako sme rástli, menili sa aj naše hry. Stále sme čosi stružlikali, vyrábali a stavali. Vrcholom nášho konštruktérskoho umenia boli **boby a motokáry**. Postaviť boby nebolo až také zložité. Stačilo mať kus dosky alebo fošne (foršta), na ktorú sa akurát zmes-til zadok, a staré nože z korčúľ, najlepšie „gvintačky“ (nože, ktoré sa prichytávali na baganču pomocou závitú doťahovaného štvorhran-ným kľúčom). Potom stačilo na dosku pribiť zosopdu dva hranol-čky na ktoré sme upevnili „gvintačky“ a mohlo sa bobovať. Dráha

ale musela byť zľadovatená. Postaviť motokáru bolo trochu zložitejšie. Volali sme to síce motokára, ale žiadny motor to nemalo. Malo to len jednu pozdĺžnu dosku na sedenie, vpredu zúženú, aby sa lepšie kerovalo a dve nápravy. Zadnú, pevnú nápravu, tvorila priečna doska, o ktorú bola prichytená oska a na koncoch osky boli kolesá zo starého kočíka alebo káry. Predná náprava bola podobná, ale bola uchytená len v strede jednou voľnou skrútkou, takže sa dala otáčať. Sadli sme si na dosku, na ramená prednej nápravy sme vyložili nohy, ktorými sme ovládali smer jazdy motokáry a mohli sme jazdiť. Samozrejme, len dolu kopcom. Brzdili sme rukami v hrubých pracovných rukaviciach o zadné kolesá, alebo sme drelí nohami o predné. Našou obľúbenou dráhou bola cesta, ktorá dnes vedie k záhradkárskej osade. Dosahovali sa tam zaujímavé rýchlosti a dokázali sme na kárach dôjsť až po terajšiu budovu ZUŠ. Ako sme vyrastali, prestali nás baviť aj káry. Začali sme si **skladať bicykle**. Nie všetci, niektorí sme mali „kúpsenské“. A tí, čo nemali, snažili sa nejaký si poskladať. Základ bol zohnať dobrú kostru, mohla byť aj stará. Potom prednú vidlicu, „korman“, hrebenák s pedálmi, retiazku, predné koleso a zadné koleso s kontrolou. Také zbytočnosti ako svetlá alebo brzdy sme nepotrebovali. Brzdili sme len kontrolou a ak niekomu spadla retiazka, bol úplne bez brzd. Vozili sme sa po dedine, ale aj po terénoch. No poviem vám, vyjsť Pod Javorinku na jednom prevode to chcelo dobré nohy... Ale za tú jazdu dolu to stálo. To už sme boli asi ôsmaci a dosť sme športovali. Ale o tom zas inokedy.

Ján Vaník

Dobrovoľný hasičský zbor

V prvom rade by som vás chcel srdečne pozdraviť v mene DHZO a priblížiť vám v skratke našu činnosť za 1. polrok 2021. Z dôvodu Covid opatrení sa nekonala výročná členská schôdza, fašiangy a fašiangová zábava, rôzne cvičenia a súťaže a rovnako ani oslavy sviatku sv. Floriána, spojené so svätou omšou pri kríži na Dubinke, počas ktorých si zvykneme každoročne uctiť na obecnom úrade oslávencov z radov hasičov a tiež povýšiť vybraných členov nášho DHZO. Naši členovia mali však aj tak plné ruky práce pri zásahovej, brigádnickej a inej činnosti.

Zásahová činnosť

V tomto roku sme absolvovali už niekoľko výjazdov. Prvý zásah sa konal dňa 06. 03. 2021. Bol nahlásený požiar prístavby rodinného domu v obci Ľubietová. Na výjazd išli 4 členovia na Tatre 815. Začiatkom mája – presne 03. 05. 2021 – sme boli privolaní k požiaru na družstve v Podkoniciach, kde opäť išli pomôcť 4 členovia na Tatre 815.

K požiaru skladu v Harmaneckých papierňach sme išli do zásahu dňa 09. 05. 2021. Tentokrát na výjazd išli len dvaja naši členovia na Tatre 815. Plnili úlohy nariadené veliteľom zásahu od skorých ranných do neskorých večerných hodín. Za tento zásah bolo našim hasičom udelené poďakovanie od SHP Harmanec.

Nepretržité dažde počas mája mali za následok niekoľko výjazdov. Dňa 15. 05. 2021 bol vykonaný technický výjazd kvôli zatopenej pivnici v Ráztoke. Na tomto zásahu sa podieľali traja naši členovia na vozidle IVECO. Neutíchajúce daždivé počasie malo dňa 17. 05. 2021 za následok vybreženie potoka Tajovka v obci Tajov. Pri výjazde bolo opäť použité vozidlo IVECO s protipovodňovým príviesom. Kým sme sa stihli vrátiť, bol starostom našej obce vyhlásený protipovodňový poplach. Vykonávali sme protipovodňové činnosti v rôznych častiach obce za pomoci IVECA s protipovodňovým príviesom a Tatre 815 až do skorých ranných hodín nasledujúceho dňa. Čerpali sme vodu z kanála pri autobusovej zastávke v Brusne, uvoľňovali sme lešenie a nános pod mostíkom potoka Brusnianka, aby nehrozilo rovnaké vybreženie ako v obci Tajov. V Kúte sme prekopávali kanál, čistili kanalizácie a odčerpávali ľuďom vodu z pivníc. Na ulici Orem-laz prebiehalo prečistenie odtokových kanálov z dôvodu zaplavenia cesty. Na Železničnej ulici sme zabezpečili a označili vytlačené poklapy na kanalizačných šachtách. Tohto zásahu sa zúčastnilo 15 členov nášho DHZO. Náš posledný výjazd bol 18. 05. 2021, prekopali

sme kanál a odčerpali vodu na konci ulice Pod stráňou, pod skokanským mostíkom.

Tajov potok

Pod skokanským mostíkom

Brigádnická činnosť

Naši členovia sú aj šikovní brigádnici. V hasičskej zbrojnici sa pracuje na prestrešení terasy a na novej dlažbe na nej aj na balkóne a tiež na novom osvetlení pred budovou. Vysadili sme tuje v jej areáli, je zrealizovaný prívod vody a elektriny na novo zakúpenej wape. V mesiacoch apríl, máj a jún sme sprístupnili ďalší chodník v časti Pod skalou – smerom od vleku na skalú. Vymenili sme svetelnú reťaz na osvetlení kríža na Dubinke, polievame parky v obci. Vykonávame pravidelné kondičné jazdy, staráme sa o techniku, aby bola zabezpečená jej akcieschopnosť v prípade potreby výjazdov.

Súčinnosť sme poskytli i zdravotníkom pri antigénovom testovaní v miestnom kultúrnom stredisku a to v rámci víkendov v januári a následne pravidelne každý piatok do 30. 04. 2021, celkovo 14 krát.

Zapojili sa K. Krajčír, Š. Krajčír, M. Hraško, P. Sáliš, R. Fašung, M. Chamko, F. Ďuriančík, A. Zeman, I. Kolpák, J. Zázrivec, L. Hláčik.

Chodník na Skalú

Pokládka dlažby v HZ

MDD v MŠ

V čase okolo sviatku detí, konkrétne 28. 05. 2021, pripravili naši hasiči pre deti z MŠ na školskom dvore ukážku výjazdu vozidiel IVECO Daily a T815 s následným zásahom. Deťom bola znázornená i ukážka hasenia z dela, prezreli si vybavenie vozidiel, kde im naši členovia vysvetlili k čomu všetko slúži, ako sa používa a prečo je potrebné mať toto vybavenie vo vozidlách v prípade požiaru, či iných udalostí. Na záver bola deťom vyrobená v areáli školy pena, v ktorej sa vyšantili, a z ktorej mali maličká najväčšiu radosť. Podieľali sa na tom piati členovia DHZO, ktorí deťom odovzdali rôzne ocenenia a takto s nimi predčasne oslávili MDD.

Fireport

V dnešnej dobe už aj hasiči riešia určitú modernizáciu, týkajúcu sa nielen technického vybavenia, ale napríklad aj vyznamenania členov DHZO v prípade požiaru. Pretože náš plán vyznamenania už nespĺňal dnešné požiadavky na urýchlenú reakciu členov v prípade vyhlásenia požiaru, museli sme riešiť alternatívu. Po zvážení a následnom odporúčení DHZO Valaská sme sa rozhodli využiť aplikáciu od

Po odskúšaní sa nám táto aplikácia osvedčila a je určite prínosom prínosom pre náš DHZO.

Ako som už spomenul vyššie, z dôvodu protipandemických opatrení Covid 19 nebolo možné zorganizovať oslavy sv. Floriána na obecnom úrade. Na našich oslávencoch však nezabúdame. V tomto roku sa životných jubileí dožívajú:

českej spoločnosti Fireportal Services s. r. o. s názvom FIREPORT. Táto aplikácia sa stala synonymom pre rýchle a spoľahlivé zvolávanie záchranných zložiek, na ktorú sa spoliehajú nielen jednotky dobrovoľných hasičov, ale aj zložky integrovaného záchranného systému v Českej republike a už i na Slovensku.

V momente, keď veliteľ DHZO vyhlasuje poplach, dochádza k spusteniu automatických akcií. Okamžite dochádza k rozoslaniu SMS o vyhlásenom poplachu (SMS obsahuje informácie o udalosti) a zároveň dochádza k volaniu na cieľové čísla hasičov. Všetci sú informovaní naraz, v jednej chvíli. Po prijatí hovoru systém oznámi aj bližšie informácie o udalosti. Pre akceptáciu členovia stlačia 1, pre odmietnutie 3. Systém tieto informácie spracuje a veliteľ, okamžite uvidí účasť členov, ktorí sa zásahu zúčastnia a do HZ v krátkom čase prídu. Systém tiež zobrazí na mape miesto udalosti s najbližšou možnou trasou.

50 rokov – Bc. Branislav Hudák

55 rokov – Ľubica Hrašková, Marta Šimončíčová

65 rokov – František Chromek

70 rokov – JUDr. Imrich Kolpák

75 rokov – Anna Turčanová, Mária Sálišová, Michal Balko

85 rokov – Dušan Zázrivec

Naším oslávencom srdečne blahoželáme.

Dňa 09. 02. 2021 nás navždy opustil náš dlhoročný člen Ivan Šuhajda. Vyjadrujeme úprimnú sústrasť pozostalým. Venujte mu, prosím, tichú spomienku.

Andrej Zeman a Adriana Alexis Zemanová

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

76. výročie ukončenia 2. svetovej vojny v Európe

Základná organizácia Zväzu protifašistických bojovníkov (ZO SZPB) a Obec Brusno zorganizovali dňa 7. mája 2021 pietny akt položenia

kytíc kvetov pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny pri miestnom pamätníku obetiam pod kostolom. Týmto aktom sme si s hlbokou pietou v srdciach uctili pamiatku tých, ktorí nám aj za cenu svojich životov vybojovali slobodu.

Druhá svetová vojna je dodnes najväčším a najrozsiahljším ozbrojeným konfliktom v dejinách ľudstva. Počas šiestich rokov jej trvania prišlo o život asi 45–60 miliónov ľudí, zomreli desiatky miliónov civilistov, milióny príslušníkov ozbrojených síl, zničené boli celé mestá, boli spôsobené nevyčísliteľné škody na majetku a kultúrnom dedičstve ľudstva.

Zastavme sa na chvíľu a venujme obetiam nacistického a fašistického besnenia tichú spomienku. Poďakujme za to, že už 76 rokov žijeme v mieri a slobode.

Ešte jedno smutné výročie si v týchto dňoch pripomíname – 80. výročie prepadnutia Zväzu sovietskych socialistických republík (ZSSR) hitlerovským Nemeckom. Len málokto z nás si vie predstaviť to utrpenie, ktoré vojna priniesla takmer do všetkých rodín. Preto je aj dnes nevyhnutné o slobodu neustále bojovať. Nezabúdať, že vo svete sú stále snahy, usilujúce sa o revíziu výsledkov 2. svetovej vojny. To nesmieme nikdy dovoliť! Odpustiť môžeme, ale zabudnúť nesmieme!

*RSDr. Karol Uhrík,
predseda ZO SZPB*

Zo života VK Pirane Brusno

Pirane útočia!

Volejbalový klub v obci Brusno má za sebou ďalšiu sezónu. Žiaľ, pandemická situácia ovplyvnila činnosť mládežníckych kategórií, v úvode sezóny sa stihli odohrať iba 1 až 2 kolá. Súťaž bola následne v mesiaci máj rozhodnutím Oblastného výboru stred zrušená. Aj v týchto zložitých podmienkach sme však dokázali nájsť pozitíva. Volejbalová extraliga žien patrila aj počas druhej vlny k povoleným súťažiam, aj ďalšia mládežnícka hráčka, Michaela Kánová, dostala príležitosť trénovať a hrať zápasy v ženskom kádri. Pribudla tak

Sára Dlhošová v zápase VK Prešov – VK Pirane Brusno 2 : 3 (31. 3. 2021)

k odchovankyniam, extraligovým hráčkam Sára Dlhošovej (ktorá reprezentovala Slovensko do 19 rokov na Majstrovstvách Európy v Chorvátskom Osijeku) Emme Tomkovej a Ľubici Kajdovej (pozn. zranená). Pre najmladšiu hráčku v extralige žien, Kánovú, boli práve tieto tréningy a zápasy kľúčové v jej napredovaní, vďaka čomu je teraz stabilnou oporou mládežníckeho reprezentačného družstva SR dievčat U16.

Druhý rok vo volejbalovej extralige

Ženské družstvo sa po druhýkrát predstavilo vo volejbalovej extralige žien. Družstvo tvorili odchovankyne klubu, doplnené o zahraničné a slovenské hráčky. Na základe zloženia družstva, kde v úvode sezóny bola kapitánkou Jaroslava Pencová, 6-násobná volejbalistka roka na Slovensku, boli stanovené ciele skončiť v prvej štvorke – bojovať o medailu. Žiaľ, zdravotný stav jej nedovolil pokračovať v športovej činnosti a musela podstúpiť operáciu chrbta. Tím sa s týmto dokázal vysporiadať a kapitánsku pásku prevzala srbská blokáčka Danijela

Nikič. Žiaľ, tesne pred play-off, aj napriek prísnyim opatreniam a neustálym testovaniim družstva, nevyhli sme sa ochoreniam na covid-19 ani v našom družstve. Po týchto komplikáciách družstvo žien nedokázalo vzdorovať súperovi v prvom kole play-off, a tak nebolo možné naplniť stanovený cieľ. Bojovali sme však až do konca a družstvo VK Pirane Brusno skončilo v tabuľke na konečnom 5. mieste.

Aktuálne dianie

Po uvoľnení opatrení opäť trénujú aj všetky mládežnícké kategórie. Vzhľadom na ukončenie súťaží, odohrajú naše mládežnícke družstvá priateľské zápasy s okolitými družstvami z Banskej Bystrice a Brezna. V súvislosti s absenciou tréningových jednotiek zorganizoval

Emma Tomková v zápase VK Pirane – VK Strabag 0 : 3 (18. 3. 2021)

volejbalový klub spolu s centrom voľného času v júli letný športový tábor a volejbalový kemp. Družstvá sa budú ďalej postupne pripravovať na pohárové súťaže, ktoré sa uskutočnia v mesiaci august v 3 kategóriách (staršie žiačky, kadetky, juniorky). Súčasťou prípravy bude aj týždňové sústredenie na Skalke.

Nasledujúca sezóna

Ostáva nám len dúfať, že sa pandemická situácia opätovne nezhorší a že v nasledujúcom ročníku budeme môcť odohrať aj mládežnícke súťaže. Ženská zložka má splnené všetky podmienky pre účasť v najvyššej volejbalovej lige, a tak bude aj po tretíkrát družstvo VK Pirane Brusno súčasťou ženskej extraligy. Všetci veríme, že stretnutia sa konečne budú hrať aj s podporou divákov. Taktiež nám bola potvrdená opätovná účasť v európskom pohári CEV Challenge Cup.

Lukáš Šmída, foto Alex Mistřík

Vítaná fotka tímu VK Pirane Brusno v zápase VK Pirane – VK Prešov 3 : 2 (20. 3. 2021)